Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 1 февраль, 1975 шу. • № 14 (5459). • Мах 2 кеп.

БЕТТА ПЛАН— ХАНАЛ ХЬАЛХА

ДIадахача шера даьха къахьегама толамаш кхы тIа а лакхдеш къахьег укх шера Карабулакски химически реагенташ арахецача завода коллективо. Укх деношка беккха кхаъ хилар завода болхлошта. Еррисоюзни социалистически яхье дIадахача шера йиълагIча квартале даьхача къахьегама толамий итогаш яьчул тIехьагIа хьалхара моттиг а хьожаеш царна елар СССР мехкдаьтта промышленноста Министерствай профсоюза ЦК-и карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан премии. Иштта царна еннай КПСС Сунженски райкома карара кара тела ЦIе байракх а.

Уж деза совгIаташ карара ца далийтара хьинар айденна къахьегача завода коллективо укх бетта план 29 январе кхоачашъяьй. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба цига боккхагIбола аппаратчикаш Рассоха Михаил, Коцкий Владимир, машинист Киреев Зяудин, аппаратчик Павлова Валентина, слесарь Брыков Алексей, кхыбараш.

И. КОСИВЧЕНКО,
тха штате йоаца корр.

* * *

ИйслагIча пятилетка тIеххьарча шера задании пхе шера плани ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически дехкараш тIайнйцад Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьй завода цехий, установкай технологаша. Царна юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш мехкдаьтта продукци арахецара январь бетта плая ханал ши ди хьалха кхоачашъяьй Артемов Михаил Степанович керте латтача Г-45 яхача установка коллективо. Маслов Виктор Васильевич кулгалдеча Г-49 яхача установка технологаша. Иштта товарни продукци арахецара бетта план кхоачашъяьй Волняков Иван Николаевича кулгалдеча цхьоалагIча цеха ерригача установкаша а. Цар массане а планал совгIа арахецаргья ятташ эзараш сомий маьха продукци.

***

Массаза санна социалистически яхье хьалхалатташ дIадоладьд пятилетка тIеххьара шу Грозненски швейно - производственни объединенерча Качаров Эдуард керте латтача Новогрозненски хIамаш тегача цеха коллективой Бачигаева Лидияс кулгалдеча Веденски филиала хIамаш тегарашей. Цар ханал цхьа кIира хьалха кхоачашъяьй январь бетта план. Февраль бетта чотах тегаргда бIаьш барзкъаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЯЬРАШ

Ийслагlча пятилетка план диъ шера кхоачашъяра дола дика гIулакх вай республикерча промышленни предприятешта юкъе эгтара хьалхарчарца хьаллаьцар Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-эксперименталыни завода итташ болча болхлоша. Царех хIаране доккхийн бехктокхамел декхараш тIайнцар. Уж толамца кхоачашдара производствана юкъекхувла баьлар уж социалистически яхьа керда формаш. «Профессех дикагIвар», «Пятилетка ударник» яха сийлен цIераш яхара тIагIертта къовсам лоаттабе баьлар. Цу гIулакха тIаерзаяь керда методаши дикагIйола опыти цахаддаш производствана юкъекхувлар.

Пятилетка тIеххьара шу да. Пхе шера план диъ шера кхоачашъяра социалистически яхье баьшнараша даьхача къахьегама толамий итогаш яьй. Пятилетка ударник яха сийлен знакаш еннай шоай пхе шера задани кхоачашъяьча 52 болхлочоа, хIаьта профессех дикагIбараш яха цIераш еннай дуккхача болхлошта.

Царна юкъе эгтара хьалха ший пхе шера задани кхоачашъяьрех ва коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча слесарий-сборщикий бригада бригадир Ушаков Юрий Яковлевич. Кхаь шерей ах шерей кхоачашъяьй цо шай пхе шера задани, хIаьта цуа бригадас а дикка тIеххкхоачашьяьй пхе шера задани. Овсаре къахьнйга Iац уж. «Советски яле—тIехдика» яхача девизах къахьегаш ба бригадера берригаш. Цудухьа дикеи тIехдикеи мара яц цар мел кийчъю продукци. Бригадас кийчъеш йола еррига продукци доазол арахьарча мехкашка дIайохийташ я.

Иштта къахьегара керттердар да ший коллектива болх бригадира кхетамца вIаштIехьбаккхар. БехктокхамегIа йолча участкашка хьожабаьб цо дуккхача хана денз цига къахьегаш слесарий-сборщикий балха тIа йоккха опыт йолеи болхлой. Со кулгалхо а ва ер иштта данза дарг а дац яхаш шийна дагадеххар чакхдаккха гIерташ оамал яц нов. Ушакова. МоллагIа бехктокхаме заказ бригадага кхаьчача болхлой хьагул а бийя царца дагавоал, массане яхачунга ладувгI, цул тIехьагIа шийна хетар а дIаоал царга. Дуккхача шерашка Iоаьча балха опыто Iомаваьв из иштта дика ший а ше керте латтача бригада а къахьегам вIаштIехьбаккха.

Ткъаьи итт шу дизад Юрий Яковлевич балха моттиг ца хувцаш хIанз ше къахьегаш волча заводе болх беш вола. Царех 20 шу совгIа ха я цо бригадир волаш болх бу. Цун бригада № 3 йолча механосборочни цеха бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха лаьтта ца Iеш завода ерригача бригадашта юкъе а даим хьалхалатташ хьайоагIа. Къахьегама ветеран ца вовзаш нагахьа сaг корявоагIаргвац заводе.

— Со укхаза къахьега веча денз Iалаьмате дукха хувцамаш хиннад заводе, — аьлар Юрий Яковлевича. Укхаза со къахьега волавеннача хана цхьа зIамига мастерской санна мара яцар завод. ДуккагIдола балхаш кулгашца деш дар. Хьала дар цу хана ший гIулакха вола башха дика специалист лаха а. ХIанз дерригаш а хIана дац аьнна дола балхаш механизированни хьисапе ду. Тlех дика ший балхах кхеташ йоккха опыт йолеи бIаьш болхлой ба. Царех ткъаьи иттех слесарь-сборщик вз аз айса балхах кхетавеш хьалхкеваь. Ушаков Юрий Яковлевича доккхал ду ше Iомабаьча слесарех-сборщикех Митусов Андрей Петровичах, Петров Владимир Ивановичах, кхы дуккхачарех.

Даим ший а ше къахьегаш волча коллективз а сий лакха лоаттадеш хьавоагIача нов. Ушакова даьхача толамий лакха мах баьб. Цун наькха тIа лепаш я Къахьегама ЦIеча Байракха ордел, Ленински юбилейни медаль, «1973 шера социалистически яхье котваьнар» яха сийлен знакок. Цул совгIа итташ сийлен грамоташ. Деза совгIаташ тийннад цунна, царна юкъе я РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота а. 32 шера коммунист яха сийлен цIи лелаеш хьавоагIача Юрий Яковлевича хьабена къахьегама никъ иштта сийдолаш ба.

Доазол арахьарча мехкашка дIадахьийта дезеи, сихеи дикеи кхоачашде дезеи заказ кхаьчар. Из кхоачашдеча хьожаве лаьрхIар шоай пхе шера план кхоачашъяь вола массехк электросварщик. Цар цIераш йоахача хана механо-сборочни цеха кулгалхоша эгтара хьалхарчарца цIи яьккхар Меньшиков Александр Константиновича.

— Из цига хьожаварах гIалат даргдац вай, шийна тIабилла болх массаза а цIенеи биззаи кхоачашбеш оамал я цун, — аьлар электросварщикий бригада бригадира Турапин Владимир Степановича. Иштта из цига хьожавара цхьаькха бахьан а дар. ТIехдика мара продукци кийч ца еш хиларах дола ший тамагIа леладеш ва из. Иштта волча цунна завода болхлошта юкъе эгтара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай.

Ше къахьегаш волча производствах дог лэзаш ва из. Шийна лала латтача электросварщика балха тIа аьттув баьлча ший из баьлча санна чIоагIа дика хет цунна, из да юкъарча боахамах из дог лазаш хилар. Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Дуккхаза хиржав профсоюза завкомеи цеха партбюрои членалла. Ленински юбилейни медаль, «1973 шера социалистически яхьа отличник» яха знаяок, кхыдола совгIаташ луш белгалдаьхад цун къахьегама толамаш. Укх тIеххьарча шерашка завода Сийлен доска тIара Iо ца доаккхаш хьалтеха доал цун портрет.

Ший новкъостаца безаме, Iнмерза, товш хиларахи башха дика къахьегама толамаш доахаш хиларахи механо - сборочни цеха кулгалхоша, берригача болхлоша чIоагIа лоархIаши сийдеши ва къахьегама ветеран, коммунист, токарь - расточник Смирнов Иван Александрович. Цунна болх бе цу ховш цхьаккха станок яц тха цехе, — аьлар цеха начальника Хайрулин Ренат Рамазановича. Токара, расточника, зубофрезеровщика балхах дика кхет Иван Александрович. Цхьан ханна кхаь станока тIа болх беш ва из ше кийчъю продукци тIехдика мара а ца хулийташ. Цхьа шу гаргга ха я иттлагIча пятилетка чотах по къахьега.

МоллагIа сaг балха тIа гIалат ваьлча цунна эггара хьалха новкъостал де оарцагIа воал. Къахьегамеи производственнии дисциплина телхаерашца машар бац. Ленински юбилейнии «За доблестный труд» яхеи медалаш еннай цунна тийнна кхыдола совгIаташ доацаш. Укх шера пятилетка ударник яха Знак а луш сийлен цIи а тиллай.

Балха ди юкъекхаьча ха мара яц, цхьабакъда тха токарастаночника Харитов Александр Михайловича ший денна йола норма кхоачашъяьй, яхаш дувц цун новкъосташа. Керда къахьегама толамаш дахара ший новкъосташта хьокхам телаш ва из. Цхьаккха смена дIахийтац цо сменни норма 170—180 процент кхоачаш ца еш. Шийна карагIдаьйначох кхоачамбаь Iеш оамал яц цун. Укх шера задани Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 58 шу дузача дента кхачалехьа кхоачашъе дош деннад. Цох теша метаргва, аьнна кхоачашдеш оамал я цун.

Цхьа дезал санна барттайна, хьинаре къахьегаш ба цига дуккхача къамех бола нах. Ишттачарех цаI аз нохчо Габатаев Махьмад. Духхьаша 1958 шера из цига балха венача хана цхьаккха балха говзал ца хиларах тайп-тайпара балхаш деш хилар из. Цул тIехьагIа грузчик волаш къахьийгар. ХIама хара тIаккхули вола Хьасана Махьмад слесарасборщика говзал Iомае хьожавир. Лоацачча хана толамца караерзайир цо из професси. ВорхI шера болх баьчул тIехьагIа вулканизатора говзал а караерзайир цо. Пхе шера план кхоачашъярал совгIа тIайоагIача пятилетка хьалхарча шера задани а кхоачашъяьй Махьмада. Иштта шоай хьехархо санна хьинаре къахьегаш ба цо ший балхах кхетабаь Мазенина Екатерина, Серых Валентина, кхы дуккха бараш а.

Иштта къахьегача болхлоша дизза дакъа а доацаш дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар дIадаха шу. Шера тIайнца хиннача социалистически декхарехи встречни планахи планал совгIа маьхала яккха езаш хинна продукци бIаь эзар сома маьха мара йоацача маьхала яьккхар 109 эзар сом мах бола продукци. Планал совгIа арахийцар 114 эзар сом мах бола продукци. Къахьегама овсарле лаккъяра задани шиъ-ах процент лакх а еш 1973 шера хинначул 6 процент лакхйир из.

Планал совгIа продукцена реализаци ярах, бедал, электроэнерги, металл, кхыйола материалаш кхоярах паччахьалкхенна планал совгIа 70 эзар сом пайда бир. Уж толамаш кхы тIа а тоадеш къахьегаш ба уж пятилетка тIеххьарча шера.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) слесарий-сборщикий бригадир Ю. Ушаков, электросварщик А. Меньшиков, токараш - расточникаш И. Смирнов, А. Харитов, вулканизаторщик М. Габатаев.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ШОВЗТКЪА ШЕРА ВОДИТЕЛА БОЛХ БЕШ

Шовзткъа шу да Тихонов Николай Петровича автомобила тIа болх бу.

Производства ветерана, цхьоалагIча класса водителя, коммунистически къахьегама ударника капитальни ремонт ца еш 1 миллиони 50 эзари километр никъ баьб ший ПАЗ-652 ЧИБ 78-95 яхача автомобилаца.

Цо а цунца цхьана балха волча новкъоста В. А. Дивеева а хIара бетта 1572 автоколонна предприятена 3 эзар сом совгIа пайда бора.

Автобус лелаяьча итт шера дукха резинови комплекташи запасни оатхалаши кхояьй цар, 14 тонн доагор кхоаьд.

Ше гIулакх деча Старопромысловски а Октябрьски а района мехкдаьттахошта, бурудаттарашта юкъе чIоагIа сийлаьккхал Н. П. Тихонова. Дика гIулакх а деш бетта 30 дийнахьа балха ший автобус араялийта вIаштIехьдоал цун.

Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа дакъа лоацаш майрал, денал гойтарах а хIанз маьршача хана дика къахьегарах а тийнна дукха паччахьалкхен совгIаташ да Николай Петровича. Царна юкъе я Ленински юбилейни медаль.

Кхыча дикагIболча болхлошца цхьана тIема а къахьегама а ветерана, къонаберий наставника эвари йовцаш дуккхача шерашка болх барах автомобильни транспортеи тIоадьекъний министерствас, профсоюза ЦК цхьоалагIча степена знакок еннай цунна.

М. ПЛЮЩ.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦАРГБА

Массехк ди хьалха городе Назране хилар Назрановски районерча юртбоахама хьалха латтача болхлой совещани. «1974-ча юртбоахама шера итогехи 1975-ча шера юрта къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарехи доклад йир райисполкома председатела нов. Ф. У. Тамаева. Докладчикo белгалдаьккхар дIадахача шера района совхозий къахьегамхоша даьха цхьадола толамаш. Пятилетка дIадахача хьалхарча кхаь шерарчул дуккхагIа хьажкIаш чуенай наьсархоша дIадахача алхха цхьан шера. Хьалхарча шеращца нийсйича дикка дуккхагIа хьалкхейир коартолаш, гидуаргаш, баьцадаараш.

4 эзар гектар совгIа долча лаьттан хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 27 центнер чуийцай, вешта аьлча цул хьалхарча шерарчул 9 центнер дуккхагIа хилар хьажкIаш, иштта дикагIа хьувкъадир гидуаргаш, коартолаш, шекара свекла. Из бахьан долаш тIанйца декхараш кхоачаш а деш паччахьалкхенга уж культураш йохкара планаш дикка тIеххкхоачашъе вIаштIехьдаьлар района.

Цунца цхьана, докладчика белгал мадаккхара, ла йиш йоаца дукха кхоачамбоацараш нийсделар юртбоахама продукташ йоахача а кийчъеча а. Района кхоачашъяязар ялат, шура, тха кийчдара а, уж паччахьалкхенга дохкара а задан еш.

Пятилетка дIадахача диъ шера дIа ца луш дисад 23 эзар гаргга тонн ялат, ши эзар тонн совгIа коартолаш, цхьа эзар тонн совгIа дулх, цаI-ах эзар тонн шура. ХIара шу ше деш чакхдоах цхьайолча совхозаша. Хьагучахьара алхха дIадахача цхьан шера кIезигагIа дале а 1 миллион сома совгIа зе даьд «Экажевский» совхозо, «Назрановский» яхачо — 500 эзар сома. Юртбоахама продукташ яхари кийчъяри гIулакх во хилара керттера бахьанаш да цхьадолча боахамий, дуккхача отделеней, фермай, бригадий кулгалхоша шоаех тийша йолча участкашта доагIIаш дола доал ца делга.

Докладчика белгал мадаккхара, дика, беркате да Наьсарен кхаш. Цу деша тешал деш да районерча дуккхача кхаш леладераша шерагара-шерага доаха толамаш. Масала, дIадахача шера план 27 центнер мара йоацача юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 48 центнергара 55 центнерга кхоачаш хьажкIаш чуийцар «Октябра 40 шу» совхозерча Я. Даурбеков, Б. Кодзоев, Ю. Гелисханов керте латтача звеноша. План 180 центнер йолча ше доал деча 160 гектар долча кхай хIара гектара тIара 242 центнер моша доакъар чуийцар «Назрановский» совхоза механизатора парте обкома члена Мислауров Увайса. План а шоаш тIанйца социалистически декхараш а кхоачашдир «Экажевский» совхозерча коартолаш лелаераша. План 100 центнер йолча юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 130—185 центнер коартолаш чуера С. Богатырева, Ю. Аушева, А. Албогачиева, А. Пурчиева, Х. Евлоевас кулгалдеча звеноша.

Шоаш доал деча пхи бIаь совгIа гектарах хIаране тIара юкъера лаьрхIача 19,5 центнер кIа, 27 центнер фуалъяьха хьажкIаш, 13 центнер гидуаргаш чудера совхоз-техникумерча Ленина орден лелаеча Н. Евлоев керте латтача тракторно-кхаш леладеча бригада коллективо. Шера декхараш кхоачашдаь ца Iеш паччахьалкхенга ялати гидуаргаши дохкара бIарча пятилетка заданеш а кхоачашйир цу боахама кхаш леладераша дIаяхача гурахьа. Цу масалаша хьагойт района совхозаша шоай декхараш кхоачаш ца дара бахьанаш лаьттеи торонаши во хилар доацилга. Анализо хьахьокх болхлой къахьегам нийса вIаштIехьбоаккхача, наьха йоакхо еча, моральни, материальни стимулех боагIIача тайпара пайда эцача, кулгалхоша, керттерча специалисташа ши-шай участкашка производствана лерттIа кулгалдеча гIулакхаш дика лелаш хилар.

Торонаш цаIаш яле а, тайп-тайпара да хьайбай боахама участкай хьокхамаш а.

Дика чакхдаьккхар дIадаха шу «40 лет Октября» совхоза хьайбаш леладераша. Юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара соахка 2160 килограмм шура яьккхар цар. ерригача районо яьккхар юкъера лаьрхIача 1609 килограмм мара йоацача. 1973 шерарчул 96 килограмм дуккагIа хилар совхоза дояркаша хIара кхоабача Iаттагара яьккха шура. Паччахьалкхенга шура йохкара план 113 процент, дулх дохкара 103, тха дохкара план 110 процент кхоачашйир совхоза хьайбаш леладераша.

Къаьстта доккхий къахьегама толамаш даьхар план 2000 килограмм мара йоацача хIара беттача Iаттагара 4332 килограмм шура яьккхача дояркас СССР Лакхехьарча Совета депутата З. Даурбековас, план а социалистически декхараш а дуккха тIеххкхоачашдаьча цу совхоза дояркаша Р. Тимурзиевас, А. Балхаевас, хIаьта иштта совхоз-техникума дояркас Л. Гандаровас, Социалистически Къахьегама Турпала «Назрановский» совхоза дояркас Л. Барахоевас, дуккха кхычар.

Совещане дакъалаьцараша кIоаргга техкар юртбоахама продукташ кийчъеча нийсденача кхоачамбоацарий бахьанаш. Лакхе цIераш яьхача хьалха латтача кхаш леладераша, фермай болхлоша хIара шера доахача толамаша хьахьокх района хьалхашка латта декхараш кхоачашдара эша торонаш йолаш хилар. Цхьабакъда, совещане белгал мадаккхара, хьалха латтарий опыт кхычарна дIайовзийтара цох пайда эцара деш хайра хIама дац районе. Хьайбай боахам тIехьабусаш хилара керттерча бахьанех лархIа деза доахан, къаьстта детташ дараш, дебадеш ца хилар, йоагIIаш йола профилактически мероприятеш ца ярах хьайбаш дойтар, боахама долча гIулакхашта дукха хьайбаш доадар. паччахьалкхенна дулха дIачутела хьайбаш дерста а, хила доагIа дозал доацаш а хилар.

Хьайбай боахамашта къаьстта Iаткъаш гIулакх да ферма ша шоай доахан Iодеча Iаьсий чотах ца дебадар. Масала дIадахача шера хIара 100 Iатта тIехьа юкъера лаьрхIача 65 Iаса мара хьалкхедаьдац районе. Кхы а кIезигагIа—55—60 Iаса мара кхедаьдац «Экажевский», «Назрановский» совхозашка. Из бахьан долаш соахка планагIа лаьрхIачул 500 гаргга Iасилг кIезигагIа хьалкхедаьд района боахамаша.

Районе хьайбай боахама йоакхо во еш хилар хьахьокх укх тайпарча факто: дIадахача цхьан шера алхха боахамашта шоашта долча гIулакха дийнад 472 бежани кхо эзар совгIа устагIеи! Алхха цхьан «Назрановский» совхозе дIадахача шера планагIа лаьрхIача тайпара хьал ца кхедеш диса Iаьсий, доадаь а дайна а тIерадаьнна хьайбаш дерригаш лаьрхIача 856 хул. Иштал хьайбаш цар хьал а кхедаь паччахьалкхенга дIаденцадаларе 2500 тонн дулх тIера а доалар, хIаьта план кхоачаш а ергьяр совхозо. Иштта во да хьайбай боахама гIулакхаш «Экажевский» совхозе а.

ИйслагIча пятилетка тIеххьарча шера юртбоахама продукташ дукхагIа яхари кийчъяри духьа юртбоахама болхлошта юкъе яьржача еррисоюзни социалистически яхьа юкъе а баха 1975 шера аьнна лакха социалистически декхараш тIайнцар района кхаши хьайбаши леладераша.

Малгобекски района а, хIаьта иштта Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни района а юртбоахама къахьегамхошца укх шера а социалистически яхь лелае барт бир наьсархоша.

Х. САИТОВ.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1974 шера 18 январе арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цIена къахьегарах а карагIдаьнна къахьегама гIулакхаш лоархIаш а СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла укх новкъосташта:

Абазова Ананда Григорьевнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала берий ортопедически отделене начальника;

Албогачиев АртагI Оарцхоевича — Назрановски района «Экажевский» совхоза механизировании звено звеньевойна;

Алексапольский Федор Яковлевича — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала начальника;

Антамошкина Мария Андреевнайна — Сунженски района Ассински станични Совета йоккхагIа йолча бухгалтера;

Арзуманян Кнарик Аваковнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала терапевтически отделене начальника;

Бариев Асхьаб Исиевича — РСФСР Главнефтеснаба Грозненски управлене Назрановски нефтебаза оператора;

Бугров Василий Ионовича — Шелковски хин управлене слесара;

Гагиев Мухтар Заурбековича — Нохч - ГIалгIай АССР совхозий республикански производственни объединене «Назрановский» совхоза директора заместитела;

Абдулмажидов Дюльмов Абдулмажидовича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза жа Iуна;

Абдулхаиров Маутали — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза жа Iуна;

Голоха Семен Ефимовича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза жа Iуна;

Горковенко Вера Павловнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала йоккхагIа йолча медицински сестрайна;

Гортинский Петр Петровича — Урус - Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза агронома;

Грабчак Анастасия Власовнайна — Къилбаседа Кавказа магистральни нефтепроводашта йолча управлене «Грозный» яхача мехкдаьта чудеттача станце оператора;

Гребенюк Мария Терентьевнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Грязнов Владимир Петровича — Шелковской района юрта боахама управлене «Госсельтехнадзора» воккхагIа волча инспектора;

Деруи Анна Зотовнайна — Къилбаседа Кавказа магистральни нефтепроводашта йолча управлене «Грозный» яхача мехкдаьтта чудеттача станце электромашиниста;

Ибрагимов Мовла Ибрагимовича — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза токара;

Каменская Марфа Антоновнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Ковалев Назар Осиповича — Шелковски хин управлене болхлочоа

Королев Алексей Ивановича — Шелковской юрта боахама управлене керттерча ветеринарни лора;

Кочнева Раиса Деомидовнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала лора;

Кришман Валентина Михайловнайна — Даьхен тIема инвалидашта йола Нохч-ГIалгIай республикански госпитала статистика;

Крылова Мария Гавриловнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала йоккхагIа йолча медицински сестрайна;

Кудрин Стефан Ивановича —КПСС Грозненски горкома лектора;

Кужель Анна Григорьевнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала медицински сестрайна;

Любова Матрена Семеновнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Колько Ирина Николаевнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Магомадов Мовлийна — Урус - Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза скотника;

Мальсагов Тухан Хаджимохиевича — РСФСР Главнефтеснаба Грозненски управлене Назрановски нефтабаза директора;

Мельников Никифор Парфиловича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Мельникова Мамельфа Васильевнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Манякина Мария Павловнайна — Къилбаседа - Кавказа магистральни нефтепроводий управлене «Грозный» яхача мехкдаьтта чудетточа станце техника;

Мудаева Исета — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза болхлочоа;

Михайлов Иван Трофимовича — Шелковской хин управлене воккхагIа волча инженера;

Нагаев Махмуд Ахмадовича — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза бухгалтера;

Новикова Анастасия Макаровнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала санитаркайна;

Оксенчиц Наталья Васильевнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала лора;

Павлюченко Дмитрий Афанасьевича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза жа Iуна;

Перестенко Максим Ивановича — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала лора;

Попова Ксения Степановнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала рентгенлаборанта;

Попова Олимпиада Алексеевнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала йоккхагIча медицински сестрайна;

Ребриева Александра Ивановнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала санитаркайна;

Сайко Яков Матвеевича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Семирханова Сепията — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала санитаркайна;

Сивцев Спиридон Алексеевича — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала тIеkка - туберкулезни отделене начальника;

Смазнов Михаил Ивановича — Къилбаседа - Кавказа магистральни газопроводашта йолча управлене начальника заместитела;

Солтаев Мовлийна — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза тракториста;

Степанова Нина Михайловнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала рентгенотехника;

Сухарева Анфиса Георгиевнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч - ГIалгIай республикански госпитала санитаркайна;

Тараканова Елизавета Васильевнайна — Даьхен тIема инвалидашта йолча Нохч-ГIалгIай республикански госпитала лора;

Теслин Канон Георгиевича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза кузнеца;

Ургапов Иван Семеновича — КПСС Назрановски райкома инструктора;

Фильчуков Владимир Авксентьевича — Къилбаседа-Кавказа магистральни газопроводашта йолча управлене автобаза кладовщика;

Хамутова Нина Тимофеевнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаечоа;

Хряпина Анна Афанасьевнайна — Урус - Мартановски района № 16 йолча школа-интерната хьехархочоа;

Щербаев Петр Ивановича — Къилбаседа - Кавказа магистральни нефтепроводашта йолча управлене «Грозный» яхача мехкдаьтта чудеттача станце электромашиниста;

Яковлева Фаина Андреевнайна — Къилбаседа-Кавказа магистральни нефтепроводашта йолча управлене йоккхагIа йолча бухгалтера;

Эльмурзаев Ади Эльмурзаевича — Урус - Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза гидротехника.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
27 январь 1975 ш.

Журналистий пресс-конференци

Самардийнахьа КПСС Нохч-ГIалгIай обкоме журналистий пресс-конференци хилар. Из хьайийлар парте обкома пропагандай агитацеи отдела заведующе П. И. Латышева.

Укхаза гулбеннача республика газетий, телевидене, радио болхлошта хьалхашка кастта СССР гражданашта керда паспорташ лургхиларах дийцар республика чурча гIулакхий министра Н. И. Гусинина. СССР-е паспортни система дIахо эргаяьккха тоаяра хьакъехьа КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советои дийцача дешага хьежжа из болх 1976 шера дIаболабара е езача кийчонах, цунца дувзаденна журналисташта хьалхашка оттача декхарех дийцар цо.

ПЯТИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛАЧА ШЕРА—ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

Республика къахьегамхой викалий собранера

ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, укх шера 29 январе Нохч - ГIалгIай АССР къахьегамхой викалий собрани хилар. «1974 шера Нохч - ГIалгIай АССР промышленностo, транспорто, гIишлошъеча юрта боахамо баьча балха итогий а пхелагIча пятилетка чакхйоалача шера плани социалистически декхарашн кхоачашделга Iалашдара де дезарий а хьакъехьа» цига доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела **Р. В. Вахаева.**

Iалаьмате чIоагIа доккхал деш, чIоагIа дегаш гIоздаьнна тIаийцар беррига советски наха КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеш, аьлар цо. Цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлаца кIоаргга анализ яьй нийслагIча пятилетка план кхоачашъяра лелама, белгалдаьд из толаме кхоачашъяра доархIамегIара декхарашн дIахорча пхе шера вай экономика дегIаяра перспективаши.

ТIаIертта болх беш, КПСС XXIV съезда исторически решенеш, цо кийчбаь чухьарчен арахьарчен политика цикъ чакхбаккхара партен халкъон творчески къахьега - диъ шу дааьнад. Вай республика къахьегамхоша, дерригача советски халкъо з санна, цхьатарра къоабал а ю, хьал а лоан из политика, шоашкара доагIаш дола дакъа лоац вай бIарччача Даьхенна карагIдувлараштa юкъе.

Республика бIарчча хьанийцача 1974 шера промышленни продукцена реализаци яра план 101,3 процент кхоачашъяьй, планал совгIа реализаци яьй 18,2 миллион сома маьха йолча продукцена.

Дика болх а баь, пятилетка диълагIча шера планови заданеш кхоачашъяьй СССР 50 шу дизара цIерагIча химкомбината, химреагентий Карабулакски завода, «Горскнефть» НГДУ, хIамаш тегача производствай объединене, «Электроприбор» яхача завода кхыча коллективаша.

Пятилетка диълагIча шера план толаме кхоачашъяр духьа лелаьча социалистически яхье дакъа лаьцад 270 эзар совгIча саго. Царех 73 эзар гаргтача сага коммунистически къахьегама ударник яха сийлахьа цIи еннай. Из цIи яьккхай 27 эзар совгIча бригадо, 708 цехо, 21 предприяте.

6 миллион совгIча сома маьха продукци арахеца аьнна встречни планаш тIаийнача дукхагIйолча предприятеша шоай дош сийленца кхоачашдаьд.

КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьло, Пленуме соцамо, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкаралo вай декхарийла ду вай балха итогий принципиальни партийни позицешкара, кхетамца, самокритично мах бе, вай толамий санна, иштта къоастаянза йисача проблемай а анализ е. Производства объеми къахьегама овсарлен лакхъяра пятилетка заданеш кхоачашъяц республика промышленностo. Дикка тIехьаьюс мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоаха, яйга кхачан промышленность. Диъ шера производство лакхъяра шоашта оттаяь хинна заданеш кхоачашъяьц «Грознефтехимзаводы» объединене, «Трансмаш» заводо, «Терек» мебельни фирмо, моттигерчен кхачанн промышленноста министерствай предприятеша, «Чеченингушпромстройматериалы» объединене, кхычар.

Дуккхача министерствай, ведомствай, предприятей кулгалхоша лерттIа уйла тIаяхийтаяц резервех, производственни мощностех, къахьегамен материальни ресурсех бизза пайда эцара, керда техникеи технологи юкъеккхахьара, къахьегама овсарле лакхъяра.

Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц 48 предприяте, цу даькъе «Грознефтехимзаводы» объединене, «Красный молот» заводо, цIенон доккхий доакъош деча Аргунски заводо, «Консерплодоовощ» объединене, дулха комбинато, кхычар.

Дуккхача предприятешка хьалхагIа з мо мара лерттIа къовсам лоаттабаь арахецача продукце дикал тоаяр духьа. Товарий дикалген торговлега хьожача Госинспекце управлене проверкаш еча хана каст-касте брак а ю, реализацера дIа а йоах кхачан промышленноста предприятей, шурий промышленноста объединене, дулха комбината, «Терек» фирмо, бахача наха бытовой гIулакхаш дара министерства, моттигерча промышленноста министерства предприятей продукци.

Промышленносте доккхий кхоачамбоацараш хилара керттера бахьанаш сена латт аьлча, уж латт, дуккхача предприятешка кулгалдара боарам лоха хиларах, уж лерттIа технически керда кийч ца ярах, къахьегам во вIаштIехьбаьккха хиларах, продукце дикал лакхъяр духьа, экономе режим лелаяр духьа боагIача тайпара къовсам ца лоаттабарах.

1975 шера доккхий бехктохамен декхараш латт республика промышленноста хьалхашка. Промышленни продукцена реализаци яра объем лакхъе лаьрхIад. Пятилетка чакхйоалача шера чIоагIга дегIаухаргья машиностроении металлообработкен 1974 шераца нийсйнча дукхагIа хьаергья продукци заводашка.

Республика промышленносте йоккхий мероприятеш чакхъяха лаьрхIад оборудованена модернизаци яра, технологи эргаяккха тоаяра, керда техника юкъеккхахьара, производственни процессашта дIахо механизаци яра. Къахьегама овсарле лакхъяра чотах алсамъяккха лаьрхIад промышленни продукци.

Саггота декхар латт «Грознефть» объединене мехкдаьттахошта хьалхашка — геолого-тохкама балхаш сихделга, цар эффективность лакхъелга, хьагучаьнъа мехкдаьттан газен запасаш укх шера дикка дукхагIа хулийтилга, республике доаха мехкдаьттен газ кIезиг ца долийтилга а, хIаьта дIахо кхы тIа а алсамдоахилга а.

Серниста мехкдаьтташ чакхдаха технологически установкаш сихагIа кийчъяра, керда йолаялийта мощносташ караерзаяра хьинаре гIулакхаш чакхдахнза яргьяц «Грознефтехимзаводы» объединени.

Парте XXIV съезден цул тIехьагIарча КПСС ЦК Пленумийн решенешка хьежжа дIахо дегIабенаб вай республика юрта боахам. Пятилетка диъ шера юрта боахамга дIадахийтад 288 миллион сом. 1974 шера лаьттанцара йоалача продукце керттера тайпаши хьайбай продукце деррига тайпаши эшара оттаяь план кхоачашъяьй юрта боахама къахьегамхоша.

Ялатий хьувкъам лакхбари ялат дукхагIа даккхари духьа лоаттабеча къовсаме эггара дикагIа хIамаш карагIдаьннад Ачхой - Мартановски, Шалински, Грозненски, Шелковской, Урус - Мартановски районашта.

Болх дика баьб Гудермесски районерча дуга леладераша. Масала, «40 лет Октября» яхача колхозо хIара гектара тIара 48 центнер дуга гулдаьд. ХIара гектара тIара хьажкIий хьувкъам республика бIарчча хьанийцача 28,9 центнер хиннаб.

ДIадахача шера цхьадола дика кIамаш карагIдаьннад обществении хьайбай боахам дегIабоалабеча. Республико Iалашдаьд цхьан ханна доахан а дебадеш хьайбай продукташ йохкара шера план кхоачашъелга. Паччахьалкхенга дулхи шурен дукхагIа дохкар духьа лелаьча социалистически яхье дикагIа толамаш даьхад Шалински, Малгобекски, Урус - Мартановски, Ачхой - Мартановски, Гудермесски районий боахамаша.

Хьайбай боахаме хьалхалаттаращца цIераш яха йоагIа племенной жа леладеча «Шелковской» совхозерча Социалистически Къахьегама турпал Н. А. Эсмухамбетов керте латтача жа леладеча бригада, Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза заведующи нов. Сухин волча хьакхий-товарни ферма коллектива, Сунженски района Кирова цIерагIча колхозерча доярка М. А. Рыбалко, Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозерча доярка З. Даурбекова, кхычар.

1974 шера колхозашкеи совхозашкеи йоккхий мероприятеш чакхъяьхай хьайбай боахам промышленни ларда тIа баккхара. Эксплуатаце дIаеннай «Джалка» яхача совхозерча коа тIара оалхазараш леладеча фабрика хьалхара аргIа. Пайда эца йоланый цкъа дIайийча дукхача шерашка тIаювлача баьций даьгIений 3,2 эзар гектар гаргга.

Доахаш кхоаба боахамий юкъара объединенеш вIашагIъеххай республике — Шелковской, Сунженски, Грозненски, Шалински районашка.

Цунца цхьана доккхий кхоачамбоацараш да юрта боахам дегIабоалабеча. Ялат, комсаш, дулх, шура, кхыйола продукци яхара боарами темпаши хIанз а тIехьаьюс пхе шера плана заданеел. ДIадахача шера ялаташ кийчдара планаши социалистически декхараши кхоачашдаьлац Малгобекски, Назрановски, Сунженски, Наурски, Надтеречни, Гудермесски районаша.

1974 шера план кхоачашъяьяц паччахьалкхенга генараш, комсаш, пасташ-харбазаш йохкара.

«Чеченингушвино» объединене совхозаша комсий хьувкъам лоха кхебаьб соахка — хIара гектара тIара 42,8 центнер мара гулъяьяц.

Дукха кхоачамбоацараш хилийтад хьайбай боахам дегIабоалабеча. Геттара кIезига деб доахан, цу даькъе детта доахан а, хIанз а лоха я хьайбайи коа тIарча оалхазарийи продуктивность.

Республикерча колхозашеи совхозашеи кIезигдалийтад фуаш, яхкача котамаша фуаш делга. Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхачеи XX партсъезда цIерагIчеи колхозашка шера 100—104 фуъ мара даьдац хIара яхкача котамо.

ХIара устагIанна тIера доаккха тха кIезигденнад. Къаьстта кIезига да из Ачхой-Мартановски района «Самашкинский», «Грозненский шурий», «Терский» совхозашка, Сунженски районерча «Победа» колхозе.

Юртбоахама производство дегIайоалаеча цIенхаштта кхоачамбоацараш хилара маIан малагIа да аьлча, из да, юрта боахама министерства, совхозий объединене, «Скотопром» треста, «Плодопром» треста, «Чеченингушвино» объединене кулгалхоша лаьтта леладареи хьайбаш леладареи культура лакхъяр духьа лерттIа къовсам ца лоаттабар, агротехника гIожагIча тайпара телхаеш хий деххача лаьттаех пайда во эцаш йола моттигаш цегийтар.

Пятилетка чакхйоалача шера плана тIа оттадаьд 160 эзар тонн ялата, 180 эзар тонн шекара свеклай, 15 эзар тонн генарий, 123 эзар тонн баьцаларий, 5 эзар тонн коартолий, 8 эзар тонн харбазий-пастай, 40 эзар тонн сома, 96 эзар тонн комсий, 35,5 эзар тонн доахаиен коа тIарча оалхазарийн, 83 эзар тонн шурий, 75 миллион фуъ, 3950 тонн тхан кийчъелген паччахьалкхенга йохкилга. Из задани кхоачашъяра боахамашта дIахо специализаци, юртбоахама производствана концентраци интенсификаци яра наькъаца юртбоахама продукце деррига тайпаш дикка дукхагIа яханза яргьяц.

Къаьстта уйла тIаяхийта еза деррига доаккхаш дола ялат дIадувча лаьттай структура тоаяра, ялаташ дукхагIа дIадереи цар хьувкъам лакхбереи чотах алсамдаккхара. Укх шера ялата культураш дIаюв дерра лаьтташ 255 эзар гектарага дIакхоачаде лаьрхIад, хIаьта из соахкарчул 4 эзар тонн дукхагIа хул. Колхозашеи совхозашеи деррига чудахьаш дола ялат 510 эзар тоннал кIезигагIа доацаш хила деза.

Соахка гурахьа дийна хиина тоъал дукха ялаташ онк мела долаши сов нийлхденнеи Iан кIал даха хилар теркал а деш, хIара кхайна къаьстта тIахьожам оттабанзеи гурахьа дийнача ялаташта Iунал дара агротехнически мероприятеи комплекс чакхъяккханзен яргьяц.

Укх шера йоккхий мероприятеш чакхъяха еза хьайбай боахам дIахо промышленни ларда тIа оттабара, доакъарий база чIоагIъяра, хьайбай продуктивность лакхъяра. ХIанз колхозийн совхозийн фермашка доахан Iа доаккхаш да — хьайбаш леладерашта эггара бехктокхамегIа йола ха я. ХIара ферме хадданза тIахьожам лоаттабанза барбгбац доакъарех пайда дикагIа эцара, уж дIадехка кийчделга вIаштIехьдаккхара, фермай коллективашта хIара денна новкъостал делга вIаштIехьдаккха деза царна хьалхашка латта декхараш кхоачашдара.

1974 шера дукха балхаш даьд республикерча гIишлошъеча организацеша производственни, культурно-бытовой объекташ чуIе цIеношн хьалдара. Хьал а яь болх бе йолаялийтай газ чакхйоахача завода хьалхара аргIа, цементни завод, рудин йоаца гIишлой материалаш арахеца Карабулакски завод, мехкдаьтта заводашкара площадке йоацача промышленни канализаце объекташи гобоахийташ хих пайда эца системаши, мебель тоаюи кийчъюи предприятеш, кхыяраш. Цхьабакъда капитальни гIирсаш хьалделга эггара тIехьаюсаш йола халкъа боахама участок я. Капитальни вложенеех пайда эцара шера план республика бIарчча хьанийцача 87 проценти гIишлой-монтажни балхий план 86 проценти кхоачашъяьй.

Соахка гIишлонхошкара республика къахьегамхошка дIа ца кхоачаш йисай 90 эзар квадратни метр гаргга чуIе моттиг. ЧIоагIа тIехьаюсаш хьалъяьй коммунально-бытовойи социально-культурнии объекташ.

Цу организацей кулгалхошка цкъа санна дукхаза а дIаьхад паччахьалкхен планови дисциплина телхаеш хилар. ХIаьта а цар оагIонгахьара де доагIар даьдац.

1975 шера республика халкъа боахама дерригача доакъошка дIаяхийта лаьрхIад 354 миллион сома капитальни вложенеш. Республика бIарчча хьанийцача чуIеча цIеной, коммунальнии культурно - бытовойи гIирсий объем дIадахача шераца нийсйнча 20 процент йоккхагIа а хиша 86 миллион совгIча сомага дIакхоачаргья. Тоъал дукха балхаш да просвещене, культура, унахцIено дораяра, коммунальни боахама, торговле, бытовой гIулакхаш дара объекташ хьалъяра де дезаш.

КПСС горкомаши райкомаши, горрайисполкомаш, боахама, профсоюзни, комсомольски органаш декхарийла я объекташ хьалъяра лелама лоаттабу тIахьожам чIоагIбе, гучадаьнна кхоачамбоацараш шоай ханнахьа дIадаха, планаш кхоачашъяра гIишлонхошта дика культурно - бытовойи производственнии хьелаш вIаштIехьдахара новкъостал да.

Пятилетка диълагIча шера дIахо дегIаенай транспорт, бувзам, наькъий боахам. Машинанаькъа Грозненски отделене кхоачашъяьй дIадахача шерен пятилетка диъ шерен мухьаш дIа-юха кхахьарен грузооборотен план. Тоаденнад вагонехи локомотивехи пайда эцара гIулакх. Нохч-ГIалгIай транспортни управлене кхоачашъяьй дIадахача шера мухьаш дIа-юха кхахьарен пассажираш дIа-юха кхувларен план.

Цунца цхьана транспортникий бувзамхойи балха тIа доккхий кхоачамбоацараш да. Машинанаькъахоша каст-каста юкъаIийоах мехкдаьтта химически продукташ чуюотта цистернаши вагонаши телара графикаш. Транспортни управлене Iалашъяц парк кийча хилийтара уттаю графикаш, автомобилашта профилактически ремонт елга во вIаштIехьдоах, кхоачамболаш къовсам лоаттабац пассажирашта гIулакх дара культура лакхъяр духьа.

Бувзама производственно-технически управлене шорттига къестаду керда АТС-аши телефонни линеши хьалъяра дешаш, во вIаштIехьдоах болх беш йолча АТС-ашта ремонти эксплуатаци елга, хIаьта из бахьан долаш Iалаьмате дукха нах ледкъ.

ДIадахача шера, цул хьалхагIа дIайхача пятилетка шерашка а санна, вай республике дуккха мероприятеш чакхъяьхай къахьегамхой вахара боарам дIахо айбара. Бахача наьха ахчан доходаш 1973 шераца нийсйнча 4,5 процент лакхъеннай. Розничи товарооборота объем 3 процент йоккхагIа хиннай. ТIехкхоачашъяьй бахача наха бытовой гIулакхаш дара шера план, бахача наха деча гIулакхий объем 10 процент лакхъеннай, цу даькъе юртахкахьарча моттигашка 25 процент. Хьалъяь а яьха болх бе йолалийтай деша даха ха йоацача берашта лаьрхIа 840 моттиг йола учреждениеш, туберкулезни больницера 100 меnги чулатта дарбан корпус, 700 моттиг йола клубаш, киноплощадкаш, кхыйола объекташ. ДIахо дегIабенаб коммунальни боахам.

Цунца цхьана къахьегамхошта торговли, коммунальни, культурно-бытовой гIулакхаш деча ра цIенхаштта кхоачамбоацараш дIадаьхадац. Торговле министерстван респотребсоюзон кхоачашъяьяц розничи товарооборота план. ХIамаш эца ухарашта деча гIулакхий культура лоха я. Кхоачамболаш бытовой гIулакхаш дац бахача наха, къаьстта а юрташкахьарча моттигашка.

Пятилетка чакхйоалача шера республике кхоачашъе лаьрхIад къахьегамхой вахар тоадареи царна деча культурно-бытовой гIулакхий боарам дикка лакхбареи йоккха программа. Розничи товарооборот 4,2 процент йоккхагIа хилийта а бахача нахага соахкарчул 20 миллион сома маьха товараши кхачан продукташи дукхагIа йохка а лаьрхIад планагIа. Дикка шерлургья торговли сеть, болх бе йолалургья керда тикаш, общественни кхачан предприятеш, складской помещенеш. Деча бытовой гIулакхий еррига объем дIадахача шераца нийсйнча 6 процент йоккхагIа хургья республике, цу даькъе юрташкахьа — 10 процент.

1975 шерара халкъа боахама плана заданеш йоккхий я. Цхьабакъда республикерча хIара предприяте, колхоза, совхоза, гIишлошъеча, транспортни организаце хьашт мелд а торонаш я уж кхоачаши тIехкхоачаши яра.

Республикерча предприятей, колхозий, совхозий, гIишлошъяра, коммунальни, транспортни организацей, гIулакхаш деча сферай, халкъа боахама кхыча доакъой коллективаша КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешта, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш доккхагIдола социалистически декхараш тIаийцал 1975 шера план толаме кхоачашъяран нийслагIа пятилетка чакхъяккхараи. Социалистически яхьа дения я — дIадодар кIезигагIа а долаш продукци дукхагIа, дикагIа яла!

Социалистически яхьа керттера форма я къахьегамна коммунистически гIулакх хилара тIехьара болам. Из болам кердача, лакхагIча боарам тIа боаккхаш айбарах, из массе оагIорахьара хьаллацарах, коммунистически кхетам балара пайдана форма, парте планаш, кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме низ бола рычаг ярах латт партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей декхар.

НийслагIа пятилетка толаме кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме хьадда декхараш латт къахьегача коллективашта хьалхашка, хIара советски сага хьалхашка. Цудухьа чIоагIа лоархIаме да, уж шоай ханнахьа, тешшаме, гIулакхах кхеташ кхоачашдар. ХIаране лаьрххIа, творчески къахьегаргдола, къахьегама, паччахьалкхен дисциплина йизза кхоачашъергйола, шийгара а шийн новкъосташкара а доагIар диза дIадехаргдола гIулакх вIаштIехьдаккха гIерта деза. БоарамагIен дика вIаштIехьбаьккхан болх бе, заданеш, встречни планаш, социалистически декхараш кхоачаши тIехкхоачаши деча мамогга дукхагIа хьинари низаши тIаахийта деза хIара бригадон цехон, хIара предприяте а гIишлоно а, хIара колхозон совхозон. Цунах латт вай берригача балха толама лард.

Шийн къамаьл чакхдоалаш докладчика хьакхайкадир, Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша, КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш, 1975 шера — фашистски Германи эша а яь советски халкъо котало яьккха 30 шу дузача шера планаши социалистически декхараши толаме кхоачашделга Iалашдергхиларах а вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лоацаргхиларах а шедог тийша хилар.

* * *

Докладах йола пренеш КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара **Н. Я. Правенько** къамаьл деш дIайолаелар. Пятилетка къоастамбеча шерара производственни планаш кхоачашъеча дикка дакъа юкъедихьад г. Грозненча къахьегамхоша, аьлар цо. Планал совгIа яьккхай 12 миллион гаргга сома маьха продукци, продукце 17 тайпана паччахьалкхен дикала Знак еннай.

ДIахо цо дийцар кхоачашдаьнза дисача декхарех. Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц 15 коллективо. Городской партийни организаце даим сагото еш хIама да капитальни гIишлошъеча латта гIулакхаш. Цига долча кхоачамбоацараша юхалетт республика экономика дегIайоалаелга, новкъарле ю дукхха социально-культурни мероприятеш чакхъяхара.

Дукха ха йоацаш чакхъяьннача парте горкома, райкомий пленумашка, активай собранешка кIоаргга анализ яьй дIадахача шера баьча балха итогашта, карарча шера лаьрхIа социалистически декхараш тIаийцад. Коммунисташа, города берригача къахьегамхоша чIоагIа къоабалъяь тIаийцар КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш, КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Цу партийни документай чулоацам дIабовзийташ болча коммунисташа къаьстта теркам тIаухийт 1975 шера план кхоачашъяр духьа тIагIертта къахьегара къахьегамхой оарцагIбахара, из декхар низкъала дале а торонех бизза пайда эе аьттув боалаш кхоачашдулургхиларах уж дIакхетабара.

Городе шерра социалистически яхь яьржай советски халкъа Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизара баха мабоагIара накъабахара. Биъ бетта балха программа шн ди хьалха кхоачашъе лаьрхIад.

Городской партийни организаци шийн декхар лерхIаш я промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей балха дола кхоачамбоацараш сиха дIадоахилга. Организаторски политически балха еррига формаши методаши тIаерзаяь хургья хIара коммунист, хIара болхлои гIулакхера саги шийна хьалхашка латта декхар кIоарга довзаш, продукци арахецара план кхоачашъяран цул дикал лакхъяран хьинаре къахьегаш хилийтара.

Нов. Правенько тешам белар городской партийни организаце тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаргхиларах.

— Горагорски мехкдаьттахоша дIадахача шера башха-дика толамаш даьхад, — аьлар Надтеречни райисполкома председатела **Т. М. Мадагова.** Планал совгIа итт эзар совгIа тонн мехкдаьтта даьккхад. Продукцега дIадодар кIезигдаьд, газа утилизаци елга 100 процента гаргга кхаьчад.

Во къахьийгадац района совхозий къахьегамхоша а. Паччахьалкхенга 1973 шерачул шозза дукхагIа еккай хьажкIаш, хIаьта дулх — 5 процент, баьцадараш — 21 процент дукхагIа дIаденнад. ТIехкхоачашъяьй фуаш, тха дохкара заданеш.

КарагIдаьнначун бе боагIвча тайпара доархIам а беш, аьлар оратора, тхо кхеталеш да тха балха кхы а цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар, цар новкъарле ю экономически социальнии декхараш толамца кхоачашдара. Цхьаццадолча боахамаша шерагара шерага кхоачашъяц производственни планаш. Лоха я юкъарча хьайбай продуктивность.

КПСС ЦК декабрьски Пленума дIадехарашка хьежжа тоаянза яргьяц партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей балха стиль.

Района комсаш лелаераш къахьегама халача процессашта дукхагIа механизаци елга Iалашде дезаш ба. Из дара эша машиный комплекс совхозашка кхоачамболаш яц.

Нов. Мадагова бехк баьккхар республика планови органех. Цо яхачох, боахамий керттерча специалисташа дакъа на лоацаш уттаю промфинпланаш. Цхьаццанахьа растениеводства, хьайбай боахама, ремонтни балхаш дара эша технологически карташ уттадеча хана дакъа лацийтац царга. Из бахьан долаш, цхьа сомий га йоацача, «Знаменский» совхоза паччахьалкхенга сом бохкара план оттаяьй. Цу дерригне вай юкъарча гIулакха чIоагIа новкъарле ю... Оратора иштта дийцар районерча наха чубаха цIенош хьалделга сихде дезаш хиларах.

Района партийни организацеша, юрта Советаша боахамий культурен хьалъяра деррига дешаш къахьегама коллективай общественно - политически гIулакхаца дувза а дувзаш, шеко йоацаш, паччахьалкхен планий социалистически декхараш кхоачашделга Iалашдергда, аьлар нов. Мадагова.

Цул тIехьагIа къамаьл дир «Грознефть» объединене начальника **В. А. Сорокина.** КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш, цига къамаьл даьча Л. И. Брежнева къамаьлацара положенеши выводаши боккха теоретически практически лоархIам болаш а, партийни, советски, боахама органий, хIара советски сага дIахо де дезача гIулакхий программа санна лерхIаш а тIаийцай, аьлар цо.

Ленина орден делаеча «Грознефть» объединене дикка дакъа лоац мехка эша доагор доаккхача. Объединене коллективо ханал хьалха, 30 декабре, кхоачашйир мехкдаьтта даккхара план. Из толам баьккха аьттув баьлар республика мехкдаьттахоша хьинар сондоахаш къахьегарахи партийни, советски органаша царна деша новкъостал лоаттадарахи.

ДIахо нов. Сорокина белгалйоах къоастаянза йола проблемаши балха дола кхоачамбоацараши. Скважинашта капитальни ремонт яра балхаш тIехьдаьхад. Бурувдетта балхаш деча дукха ха зехьа йов, каст-каста авареш хул. Бурувдеттача ду геолого-тохкамийн кхыдолчеи балхий эффективность лоха я. Къоастаданза дукха дешаш да газа утилизаци еча, производственни процессашта автоматизаци еча. Мехкдаьтта производства кулгалдара структура дIахо а эргайоаккхаш тоае еза.

Даьчун критически анализ а еш, аьлар нов. Сорокина, оаха дIахо йодача хана дика кхета а деш мадоагIара чакхдоахаргда Нохч-ГIалгIай мехкдаьттахошта хьалхашка уттта хIара деннарен перспективнии декхараш.

Доккхеи хоадамболаш долеи къамаьл хилар тха дукха ха йоацаш хиннача профсоюзно-боахама активе. Цига белгалдаьд хаьдда дола экономически хьокхамаш, хIаьта тха уж кхоачаш а тIехкхоачаш а дара торонаш йолаш я.

Дукха де лерхI экономически социальнии декхараш кхоачашдеча къахьегама коллективай хьинар айдара.

ЧIоагIа безаме хеташ ладийгIар гулбеннача Ножай-Юртовски района А. Шерипова цIерагIча тхьамка леладеча звеньеваас **М. Ильмановас** даьча къамаьлага.

Цо кулгалдеча коллективо шерагара шерага лакхбу тхьамка хьувкъам. ДIадахача шера бIаьсти, аьлар М. Ильмановас, 12 йоIах латтача тха комсомольско-кагирхой звенос социалистически декхар тIаийцар хIара гектара тIара 10 центнер тхьамка даккха. Тхоай дош толамца кхоачашдир оаха. Паччахьалкхенга 13 тонн тхьамка дехкад. Аз гектара диълагIча даькъа тIа 1551 килограмм даьккхад.

Уж хьокхамаш хьахиннад тха башха-дикача мехкараша Санниева Халипата, Аюбова Масрас, кхычар хьаькъалца тIагIертта къахьегарах.

Оаха дукха ду лаьттанца безам болаш кагирхой хьалхебара. Из деча тхона новкъостал ду коммунисташа, комсомола комитето. Оаха хан-ханнахьа ю комсомольски группа собранеш, хьинаре болх беш ба агитатораш, политинформатораш, цудухьа наха ханнахьа дIайовзийт мехка а, довзол арахьа а хула событеш.

Тха даьтташ лоалахарча боахамий дараш санна да, хIаьта а оаха чуэца хьувкъам лакхагIа хул. Оаха тхоай болх кхетамца, хьинаре беш болга да из. Ханнахьа кийчду дIаде ги, тIехьа ца доаккхаш дIадув, цул тIехьагIа культура дегIайоагIача хана доагIаш дола гIулакх ду. Иштта болх беш я бригадера кхыйола звеньяш а. Соахка бригада хIара гектара тIара чуийца хьувкъам 31 центнерга дIакхьачар.

Тхьамка кхедаро дикка пайда бу колхоза. ДIадахача шера из культура кхеяьй тха боахаме 130 гектар лаьтта. Цигара хьанийца пайда 990 эзар сом хилар.

Нов. Ильмановас хоам бир КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш, парте Центральни Комитето даь Кхайкарал шоай къахьегамхоша чIоагIа къоабалдаь тIаэцарах. ГIулакхаца жоп а луш тха звено коллективо декхар тIаийцад гектара тIара тхьамка хьувкъам 36 центнерга дIакхоачабе, 15 тонн из маьхера культура паччахьалкхенга йохка.

Нов. Ильмановас аьлар, района боахамашка тхьамка докъадара эша помещенеш дукхагIа хьалъе еза, аьнна. «Сельхозтехника» тхона тхьамка ги дIадувча хана хий кхухьа автомашинаш ца хьожайнча яргьяц.

Республика беррига къахьегамхой санна тIагIертта къахьегаш хилар 1974 шера «Чечингазстрой» треста коллектива. Ханал хьалха кхоачашъяьй шера план. Хьалъяьй 100 километр дIоахал дола газови сеть, газ чуйиллай 16900 цIагIа. Цох лаьца дийцар укхаза треста управляюще **Х. Н. Экажева.** Белгалъяь планаш кхоачашъелга тхоах хIара саго творчески къахьегарах, паччахьалкхени производственнии дисциплина кхоачашъярах тийша хургда.

Треста предприятешка лерттIа вIаштIехьдаьккхадац базе плетешта сварка елга, кхоачамболаш пайда эцаш цехий мощностех.

Заказчикашеи генподрядчикашеи кхы а къоастаде деза дешаш дукха да.

Укх шера трест хьалъе езаш я 150 километр газови сеть, 17 эзар цIагIа газ чуйилла еза, 1250 эзар сома маьха наха эша балхаш де деза тха. Газовикий коллективо ший низ дIакхоачар дергда лаьрхIар кхоачашдара.

Республика юрта боахама министра **С. А. Кириллова** пятилетка къоастамбеча шера кхайн фермайн къахьегамхоша паччахьалкхен заданеши социалистически декхараши кхоачашдара тIагIертта къовсам лоаттабарах дийцар. Iалама хьалаш дика хиннадеце а царна карагIдаьннараш кIезига дац.

— Цхьабакъда карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе йиш йолаш дац тхо, — аьнна белгалдаьккхар цо. — Диъ шера республика колхозаша мехкага дIа ца кхоачийташ тIаийса юртбоахама продукци дукха я, укх шера деррига низаш оарцагIдаьха кхоачаш ца хиннар юхаметта оттаде хьажа деза.

Кхаш леладераша тIаийнача социалистически декхарашка керттера лаьрхIар ялат дукхагIа доаккхилга да. Кхебеча хьувкъамген деррига доаккхача ялатаген диллача эггара аьттув болаш хиннача 1973 шерал тIехбовла беза уж. Цу декхарга хьежжа эргаяьккхай дIаювча культурай структура. Оахам деча лаьттах 64 процент, хIаьта цхьаццадолча боахамашка кхы а тIех дола кхаш дIалоацаргда ялата культураша.

Кхашка шерра къовсам боаржабаьб лакха хьувкъам кхебара. Гурахь дийна ялаташ мела дегIанхалга теркал а деш деррига кхай тIа хIара гектара 1,2-1,5 центнер кхоачийташ подкормка ергья. Ялат дIадуврга 50—60 килограмм гранулированни суперфосфат тоxаш.

Ялата лаьрхIа хьажкIаш 2 эзар гектар дукхагIа дIаюргья. Цу культура хьувкъам лакхбергба.

Толам боаккхилга дуккхача даькъе ханнахьа хьувкъам чуийца баккхарах тийша хургда. Цкъаза ши бутт ха дIайохийт цу гIулакха. Iан замалахьа колхозашка дийнахьи буси 120—140 тонн ялат докъаду сушилкаш хьаергья. Цо йиш хулийтаргья ялат, хаоттам мичча тайпара бале а чуэцийта, из сихагIа чудахьаргда, кIезигагIа доврга.

ТIатеIIа къахьега дезаргла хьайбаш леладерий а. Шерра йоаржае еза хьалхалаттарий опыт, хIаравар цар хьокхамашка кхача гIертаргвола хьалаш хьаде деза.

Къамаьл де дош ду Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парткома секретара **А. И. Мулина.** Продукци йохкара 1974 шера план дикка тIехкхоачашъяьй завода коллективо. Толам баккхийтар социалистически яхьи мехкдаьттахой хьинари да.

Шера производствана юкъейихьай 682 рационализаторски предложенин 10 изобретении, аьлар оратора. Продукце диъ тайпана паччахьалкхен дикала Знак еннай.

Завода партийни организаце коллектив оарцагIйоах хIаман кхоми хьурмати дара. Из бахьан долаш кIезигденнад довш дола мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи.

Пятилетка заданеш кхоачашъеча хьалха латт коммунисташ. Царца ва оператор Социалистически Къахьегама Турпал Н. И. Ведерников, Октябрьски революце ордена кавалер Н. С. Невежин, Ленина орден делаер П. А. Краюшкин, кхыбараш.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш мехкдаьттахоша пятилетка чакхйоалача шера аьнна доккхий социалистически декхараш тIаийцад. Белгалъяьча рубежашка кхоачилга Iалашдар духьа производства чурча резервех бизза пайда эца, производственнии къахьегамен дисциплина чIоагIъе еза.

Мехкдаьттахой билуш бац шоаш шефски гIо ду юртара новкъостий. Царна юкъера бувзамаш тIа-тIа чIоагIлуш доагIа.

«Горец» совхоза къахьегамхошца — йоах нов. Мулина — чIоагIа доттагIал тоссаденнад тха. Ахкан хана массехказа цар кхашкарча культурашта оасар дара гIо деш хилар тхо, 270 гектара тIара фуальхха хьажкIаш чуийцар. Цу боахама эша материалаш лоаттаяьй. ДIахо йодача хана кхы а доккхагIа хургда заводчанаша совхоза къахьегамхошта лоатталдергдола новкъостал.

1974 шера социалистически яхь лоаттаеш хиннарий кердача почина шта хетадаь дар машинашъерий болхлой профсоюза обкома председатела **М. Э. Баймурадова** даь къамаьл. Республика индустре болхлоша толаме кхоачашдаьд пятилетка къоастамбеча шера шоаш де лерхIаш хиннар.

Из цар чIоагIа хьинар айдаьи кхетамцеи къахьегарах хьахинна хIама да. Хьалхалаттача болхлой йоккхача группа маьхера инициатива дIайолаьй — В. И. Ленина 105 шу дузача дийнахьа шоай пятилеткаш кхоачашъе лаьрхIад цар. Цар болам шерра хьаллаьцаб машинашъерий кхыча предприятешка.

ЧIоагIа беркат хьадоал болхлоша, бригадаша, цехаша, предприятешеи организацешеи договораш а уттаеш, шоайла лоаттаеча яхьах. Яхьа из форма мел пайдане я ховргда «Красный молот», «Пищемаш» заводий гIулакхашка хьежача. Цар дикагIйола опыт дIа-юха эц, предприятей цехашка яхь лелаеча белгалдаьнна кердадар шерра доврждду.

Красномолотовцаша шоашца яхье баьнарашкара хьокхам а эцаш универсально - сборни приспособлене система юкъейоалаяьй. «Пищемаша» машинашъераша шоай аргIанна новкъосташкара хьаIомадаьд ремонтни бригадай слесарашта нормативно - сдельни хьисапе алаци телга. Цо йиш хилийтар ремонтни балхаш сихде, цар дикал тоае, оборудованена дикагIа гIулакх де.

Уж санна а, кхыдолча а творчески гIулакхаша, шеко йоацаш, пятилетка чакхйоалача шерара паччахьалкхен заданеши социалистически декхараши толамца кхоачашдара аьттув боалийтаргба.

Профсоюза обкомо, аьлар нов. Баймурадова, де мел эшар ду «Электроприбор», «Красный молот» заводий инженерно - технически болхлоша технически прогресс сихъяра йола личнии коллективнии планаш уттаярея чакхъяхарея опыт шерра йоаржаяра. Цо чIоагIа новкъостал ду машинашъераша тIаийцу социалистически декхараш кхоачашдара.

Къамаьл де дош лу «Чеченингушвино» объединене начальника **Д. М. Хаматханова.** ДIадахача шера тха еррига предприятеша, аьлар цо, промышленни продукци йохкара план кхоачашъяьй. Из продукци йоаккхаш дIадахийтар дийрхIачул 310 эзар сом кIезигагIа хиннад. Къахьегама овсарле хьалха дIадахача шераца нийсйнча 8,8 процент лакхъеннай.

ЧIоагIа теркам тIаахийтаб продукце дикал тоаяра. Из ппта хилийтара комсех чхьагIар даккхара дика кийчо яьар заводашка. Марочни чхьагIараш 1973 шерачул кхозза дукхагIа арахийцад. «Верхне-Наурский», «Авангард», Кирова цIерагIча, «Бурунный», «Новогрозненский», «Гребенской», «Виноградный» совхозий къахьегамхоша паччахьалкхенга комсаш йохкара планаш кхоачашъяьй.

Бакъда, объединени бIарчча хьанийцача из керттера декхар кхоачашде камаьхал яланзар тха, аьнна мукъарал дир нов. Хаматханова. Нийса хурглац из иштта нийслелар духхьал хаоттама хьалаш аьттув ца боалийташ хиларца дувзаденна да аьлча.

Кирова цIерагIча совхозерча Полещук Рансай бригадас 50 гектарах хIаране тIара 88,2 центнер комсаш чуера, «Наурский» совхозерча Щетинин Николая бригада 54 гектарах хIаране тIара 82,3 центнер комсаш яьхар. Цу тайпара масалаш кхы а дукха доаладе йиш я: хьалха латтача бригадашта, хаоттама хьалаш массанахьа цаIаш хиннадале, соахка лакха хьувкъам кхебе карагIдаьннад.

Хьалха латтарий опыт, белгалдаьккхар оратора, шерра йоаржае еза, из дойя аьттув баргба пятилетка тIеххьарча шерара декхараш толамца кхоачашде.

Комсаш лелаераш де мел эшар деш ба дикача кийчонца бIаьстенга кхачара, нийлхъеннача комсий гаьнаш дIайогIара, балха халача процессашта механизаци яра.

Тха дуккхача къамех латтача коллективо, аьлар укхаза къамаьл даьча «Пищемаш» завода слесарий бригадира, СССР Лакхехьарча Совета депутата **Д. Бисултанова,** денгара денга чIоагIагIа къовсам лоаттабу дIадохийтар кIезигагIа а долаш продукци дукхагIеи дикагIеи арахецара. Аз кулгалдеча слесарий - сборщикай бригада вIашта итт шера толаме кхоачашъю производственни планаши социалистически декхараши. ТIехдика къахьегарна хIара шера чIоагIъю оахоша лелаю коммунистически къахьегама коллектив яха цIи.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал чIоагIа къоабалдаь тIа а ийна оаха пятилетка чакхйоалача шера тхоашта хьалхашка дехкар оттадаьд планал совгIа 8 эзар сома маьха кхачан промышленноста эша оборудовани арахеца. Пхе бетта план Котало яьккха 30 шу дуза Дийнахьа тIаотташи шера задани СССР Конституце Ди хьатIаотташи кхоачашъе лаьрхIад.

Машинашъерашта шоай балха каст-каста халонаш духьалъувтт, из хул эггара хьалха заводий - поставщикий бехкагIа. Бакъда коллективо тIагIертта торонехи кхоачамехи пайда ийбу социалистически декхараш сийленца кхоачашдара.

Доккха новкъостал доаттаду тха коллектива, аьлар оратора, тхоца яхь лелаеча «Красный молот» завода къахьегамхоша. Опыт йовзара каст-каста дIаюха ух тхо. Тха коллективашта юкъера доттагIал шерагара шерага чIоагIлуш доагIа. Цо новкъостал ду пятилетка заданеш толамца кхоачашъе.

* * *

Къахьегамхой викалий собране доакъашхоша республика промышленноста, транспорта, гIишлошъеча, бувзама, юрта боахама дола 1975 шерара социалистически декхараш тIаийцар.

Мишта кхоачашду социалистически деккхараш

ШУРА КIЕЗИГА ХIАНАЙ?

Дукхача хана латт Iан чусоацадаь хьайбаш. ХIаьта хоаш махиллара, Iан ямалахь дакка а долалу ионагIа дола доахан. Цудухьа шера планагIа шура яккхар дукхагIдолча даькъе цу хана нийслу. ХIаьта мишта латт из гIулакх Назрановски района «Экажевский» совхоза Iаьлий-Юртарча шурий ферме?

Эггара хьалха белгалдаккха деза, цу фермагIа укх шера шурий комплекс лаьрхIа керда гIирсаш хьалдаь хилар. Цу фермага СурхотIарчен Экажкъонгий-Юртарчен отделенешкара детта доахан дIаденнад. Укхаза хIанз 480 етт ба, царех дакъаннза бетташ ши бIаь ба. ХIаьта йоаккхаш йола шура кIезига я. ВIаши нийсъергья вай еф шу долалуш хьалхарча деношкеи январь бутт чакхбоалаш хиннар. Январа хьалхарча деношка ферме ерригга йоаккхаш хинна шура 942 килограмм мара яц. Цул тIехьагIа 16 ди даьлча тIакхийттар 150 килограмм мара яц. Дийцахьеи буси етт килограмм хилац из. Доахан чусовцадаь 3—3,5 бутт хургба. Цу ерригача хана Iан ямалахьарча хьалашка, рационага дIа ца Iамаш хьадоагIа доахан? ДагIац. Iан рационага уж дIаIама ха я хIанз-м. ХIаьта доакъар? Из кхоачамболлаш да.

— ШIаккха ца хиннача тайпара доакъар да тхога укх шера, — йоах ферма учетчика-лаборантка Нальгиева Тамарас.

— Дийнахьа кхоъ машина барда бахь. ДIайилла йол я.

Бакъдар аьлча, из санна доакъар доацаш вай республика боахамашка хIара Iаттагара дукха дукхагIа шура йоаккх.

Ферме эггара дукхагIа шура йоаккхар Евлоева Хьанифа я. Цо ший групперча 26 Iаттагара 15 январе яьккхар 145 килограмм мара яц. ТIаккха цхьан Iаттагара йоаккхар 5,6 килограмм мара хилац. Нальгиева Марема группацарча доахах цхьан Iатто 5 килограмм мара лац. Царгара дIанккхача вокх доаркаша геттара кIезига шура йоаккх. Евлоева Милихана дийнахьа буси планагIа 87 килограмм яккха езача ше лелаеча доахангара 34 килограмм мара яккхац. Уж санна бараш дукха ба, укхаза.

Шурий хьоанал Iалаьмате лоха я — 3,4—3,5 процент. Цудухьа дIачуенна шура ерригга а дIалархIац.

ХIанз ферме латтача гIулакхах хьалхарча квартале шура яккхара план кхоачашйойя тамаш я-кх. Январе 522 центнер йоаккхаш паччахьалкхенга 387 центнер шура йохка езача, 18 январь тIаккхоачаш 178 центнер йоаккхаш 132 центнер мара ехкаяц.

ХIаьта соахка цу хана мишта дар фермера хьалаш?

ХIанз укхаза долчарел ахаш мара доахан доацаше а дийнахьеи буси 942 килограмм шура йоаккхар ферме. ХIаьта шурий хьоанал а лакха яр — 3,8—3,9 процент.

Иштта сел чIоагIа эргаш хIанал укх шерара гIулакхаш?

Цунна дала жоп дацар е учетчика а е доаркай а. Т. Нальгиевас яхачох кхыча фермашкара хьаийца доахан гIийлен къаьнен да. Цар продуктивность лоха я.

— Итт Iаттагара 5—7 килограмм мара шура йоаккхалацар тхона, — йоах доярка Дабриева Заремас.

— Сов гIийла долаш гIоарал дайна царцара цхьадола доахан уралоатталацар, — йоах — учетчика-лаборантка.

Укхаза гIаьхха ала доагIа, шурий комплекс е лаьрхIача ферме мишта леладерга иштта лоха продуктивность йолеи къаьнен доахан.

Хьагучох дукха дикача хьала тIа хиннадац ферме кIал хиннараш е. Ший лерттIа доахан дажаргдолаш, ахкни лагерашка лаьттача хьайбашта моша конвейер хиннац. Аьхки а дукха шура ца яьккхачоа тара да сурт. ХIана аьлча соахка шура яккхарен паччахьалкхенга йохкарен план кхоачашъяьяц ферма коллективо. Паччахьалкхенга йохка езачох 100 центнер кIезигагIа ехкай. Иштта лоха хилар 100 Iатта тIехьара Iаьсий кхедара хьокхам а. ПланагIа 290 Iаса хила дезача 209 мара хиланзар.

Цу цхьан хIамо тешавеш хьахьокх совхозе племенной гIулакх, осеменаторски болх зооветеринарни бокъонаша дIа ма деххара Iилман ларда тIа ца белга.

КIал цаI йолча кхы а керда шиъ коровник хьалъяьа ферме да хIана доахан. ХIанз хьайбашта осеменени ю ха я. 480 етт болча шурий комплекс е лаьрхIача ферме осеменаторски пункт яц. Доаркашта, скотникашта чуIе дIайха цIа дац. Шурий комплексе доакъар кийчду цех яц. ХIаьта из дукха компоненташ йола доакъар долча мел эшаш я дувца а мича деза.

Керда хьалъяьча шин коровника чу Iалаьмате шийла я. Нагахь санна арахьара хьатIавенача кхыча подрядчико хьалдьча а мегийта йиш йоацача, совхозо ший низаца хьалъяь уж помещенеш сел во яр вIалла мегийта йиш йолаш хIама дац. Тхо цига дIакхаьчача керда оттаяьлга гуш йолча кIайча ардакхах яьча коанаIарашта гон етташ воаллар ферма хаьхо. Гобаьккха мух чуухаш Iургаш доахк наIарех. Тховн пенаши вIашкаоттача кирпишкаца дIакъовла езача кулг чудаххал хийра моттигаш я.

КоанаIараш арахьара хьатIаоттаьй пенашца нийсса хьачу ца оттаеш. Арахьа хьалдегIача бIоагIаш тIа дIатIаехка наIараш хьатIа ца йоагIаш хийра латт. НаIара санагIан пенай юкъе йоккха юкъ я.

Помещенешка шийлен бIехен я. ВIалла ла мегийтаргдоацача тайпа гIирсаш хьалдара проект толхаеш яь я доахан латта кIийле. Кхо арадоаккха транспортераш йолча оагIорахьа Iохьекха хила езача нийсскахь чухьекха я кIалхара кIийле. Еррига цIала кIалхьарцарца вIашагIъийна латт. Кхаь коровника чура доахан кхош доахкаш бIеха да.

Цу гIулакха хIанзе а уйла йича бакъахьа дар совхоза администрацеи керттерча зоотехника Дзауров Мухарбикен.

Хьайбай боахама интенсификаци яран комплексни механизаци яран боахамо никъ лаьца бале, цхъа-дале, дикача фух дола доахан хилийта деза ферме. Хьайбай боахама интенсификаци яра лоархIамера фактор я дикача фух дола Iаьсий хьалкхедар. ХIаьта из укхаза долаш дац. Уж лоархIамера факторaш хIанзе а теркал ца йойя ферма вIашагIйоллаш, гIирсаш хьалдеш дIадахар ханахьа метта оттаргдац. ДIадодар дукха а долаш, хIанз мо детта доахан дукха а долаш шура кIезига йоаккхаш дIагIоргда из гIулакх племенной болх а, осеменеш елга а боаггIача боарам тIа ца доаккхе.

Хьайбай боахам лелабара культура ла мегаргдоацача тайпара лоха я. Наьна кер чу доаллача хана денз хьалкхеде деза Iаса. Аьхки лерттIа ца кхабарах чусодеча хана гIийлен эсалеи хиннача доахана Iодаь Iаса мишта хургда? Доахан а доакъар дика дале а шура сов ца йоаккхаш шоай дегIацара эшаденнар юха метта оттадеш ма дий. Укх тIеххьарча деношка мара шура тIатоха а мича йолаяьй. Из а кIезига я.

БоаггIача тайпара пайде эцац укхаза чах. ДоагIача тайпара Iанарца кIаьдлеш чах минеральни доакъар, концентраташ тохаш кийчдоре из деррига дуаргдар доахана, шоашта кIал ца ухийташ. Хьалха ферма хиннача доакъара цех яр.

Из деррига дича а пайда бац, нагахь санна къахьегам дика вIаштIехьа ца боаккхе.

Т. АРЧАКОВ,
спец. корр.

Оаха яздаьчун лерагIа

ДIадахача шера 5 декабре арадаьннача «Сердало» газета тIа кеьатехаяр «ДIадийнар мара хьатIадалац» аьнна корта а болаш корреспонденци. Малгобекски района «Кавказ» колхоза хиш деххача кхашкара кхоачамбоацараш дувцаш яр из. Цу гIулакхах укх тайпара жоп дайтад КПСС Малгобекски горкома секретара нов. Кащеева:

— Корреспонденце тIа дувцаш хинна кхоачамбоацараш болаш хинналга дIахойт парте городской комитето. ХIаьта из гIулакх дийцад «Кавказ» колхоза парткома заседанек кхашка хий деххача бригада производствени совещанеи. Иштта уж дIадахаран дIахо йодача хана ца хилийтаран де мел дезар даьд цу колхоза парткомо прдаленеи.

Дика ремонт а яь балха кийча я догIан хьисапе хий детта еррига 23 установка. Укх шера хургболча хьувкъама лаьрхIа кхашка хIанзе а диллад 5 эзар совгIа ширдаьнна кхо, планах 10 эзар тонн дилла дезача. Административни бехк баьб трактористa нов. Гурьевна. Уж гIалаташ дIахо дувлийтача шоашта могийтаргдоацилга дIахайтад ханна йолча керттерча агронома нов. Долгополовайна, бригадир волча нов. Поповна.

Хиш деххача кхашкара хьувкъам лакхбара хIанз де мел дезар деш ба боахама кулгалхой.

ХЬАДЕЧОХ ДОГ ЛАЗАШ ХИЛЧА

Къона совхоз я Наурски района «Северный» яхар. ДIадахача шера мара вIашагIъеллаяц из. Цхьабакъда хIанзле цхьаьца толамаш даьхад совхоза къахьегамхоша, къаьстта хьайбаш леладераша.

ДIадахача шера района шурий-товарни фермашта юкъе яьржа хиннача яхье хьалхара моттиг яьккхар цу боахама ферма. Из толам баккхарах КПСС райкома, райисполкома карара кара тела ЦIе байракхи ахчан премии елар совхоза хьайбаш леладерий коллектива.

Ферма дояркаех къаьстта дика хьокхамаш гойташ къахьийгар Зубариева Баяна. ХIара кхоабача Iаттагара план 2250 йолаш 3011 килограмм шура яьккхар цо.

Цул дукха тIехьа ца бусаш болх бир яхье шоллагIеи кхоалагIеи моттигаш яьхача Исраилова Тоитас, Исакова Софияс. Царна кхаьннена совхоза сийлен грамоташи ахчан премеши елар.

ТIеххоачашийр ферма болхлоша Iаьсий кхедара план. ХIара бIаь Iатта тIехьа 94 Iасилг хьалкхедир план 90 хиннача. Дика Iунал ду царна уж леладеш болча болхлоша, къаьстта Медиева Тамарас. План 400 грамм йолаш дийнахьеи буси дукха хIама ца эшаш килограмм дулх тIакхетийт Тамарас хIара Iасилга.

Продукци дукха хиларо дог гIоздаккхац, нагахь санна маьха из еза хилча. Цудухьа шоашта ховр, могар ду ферма къахьегамхоша шура яккхарга дIадодар мамогга лохде гIерташ.

Иштта, хьаьшка йилла силос е сенаж доахана ерригга ца юаш нийслу. Хьакъоастайнча цунах 50—60 процент дIахо пайда эца йиш йолаш хул.

Хьайбаш леладераштa аттагIа хургдар дисa доакъар цIендаь дIа а даьккха хьаьшка кердадар диллача. КIезигагIа къахьега дезаргдар. Цхьабакъда шура яккхарга дIадодар лохдар мел лоархIаме да кхета а деш, доахана ца дуаш дисача доакъарах пайдана дархьа а къоастадеш шийараштa, хьакхарчашта лу.

Хьайбай продукци яккхарга дIадодар лохде йиш хулийтача кхыча торонех а, къахьега дезаргхиларах ца кхераш, бизза пайда эц ферме. Цу гIулакхо пайда а бу. Иштта, планагIа дIадахийта дезаш хинначул 38 кепиг кIезигагIа ахча дIадахийтар дIадахача шера ферме цхьа центнер шура яккхарга.

Мишта кхаьчай ферма коллектив цу толамашка?

Ферма балха дерригача доакъошка дика вIаштIехьбаьккхаб болх. Къахьегама дисциплина чIоагIа ца хилча моллагIча коллективе толамашка са тувса дезаш дац. Из дика кхетаду кулгалхоша.

— Къахьегама дисциплина толхаяьчунца цу сахьате ферма коллектив гул а йий къаьстта къамаьл хул тха. ДIахойт цунга, цо далийта гIалат ферма ерригача коллектива зене долга. ХIаьта цкъа дийцачул тIехьагIа кхы дувца дезаш а хилац, — йоах отделене управляюще.

Дисциплина чIоагIа хиларах далац, нагахьа санна наьха балхаца безам ца хилча, шоаш хьадечох дог лазаш, шоайла барт болаш ца хилча. Из деррига дика кхетаду укхаза.

ТIайийца деккхараш кхоачашдара хIара шера яхь шерра йоаржаю ферме. ХIара бетта яхьа итог ю. Хьалхара кхо моттиг яьккхача дояркашта ахчан премеш тел. Яхье коталю яьккхачоа ахчан премел совгIа карара кара тела цIе вымпел лу, цун сийна ферма коа цIе байракх айю.

ХIара дийнахьа «бюллетень» яха листок арахец ферме. Цу тIа дийнахьа эггара дукхагIа шура яьккхача доярках язду, цунгара хьокхам эца, яхаш ферма дояркашка кхайкарал а деш.

Со ферме хиннача дийнахьа Исакова Софияй сийна дар хьокхамий улга тIа хьалтеха «бюллетень». Хьалхарча дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара 9,2 килограмм шура яьккхаяр цо.

Дика Iалашбаьб ферма къахьегамхой болх беш хиланза баргбоацача гIирсаца а. Берригача дояркаш тIа хIай халаташ дувх. Когаш тIа хьамча иккаш я.

— Шоай цIагIара хургья хьона тIаювха иккаш? — аьнна шийга хаттар дича:

— Ферме еннай сона иккаш а халат а. Цул совгIа, кхычарна санна денна, Iаьржа бос бола кхы а цхьа халат а да сога, — аьлар Исакова Софияс.

Ферма шиина помещене доакъар дулла, чура нувхаш арайоаха транспортераш, доахана автоматически хьисапе хий меладу установкаш я болх беш.

Цу гIулакхаша аттача баьккхаб хьайбаш леладерий болх, лакхъяьй къахьегама овсарле.

Бокхха теркам тIабохийт ферма кулгалхоша болхлой политически кхетам лакхбара. Дуне тIа бахача тайп-тайпарча къамех болча наха юкъе машар беш Коммунистически парте, цун Центральни Комитето беча балхах, политиках, вай мехкарча, доазол дехьарча кердача гIулакхех дувцаш хIара оршотдийнахьа Iуйрийна политинформаци ю ферма учетчика А. Муртазалиева.

Даьхача толамех кхоачам а баь Iе дага бац ферма хьайбаш леладераш.

1975 шера хьалхашка латта деккхараш толамца кхоачашдара КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш, нийслагIча пятилетка укх тIеххьарча шера хIара кхоабача Iаттагара 2700 килограмм шура яккха социалистически деккхар тIайийцад «Северный» совхоза хьайбаш леладераша.

Денна дош кхоачашдара дика лард еллай ферма коллективо. Хьайбашка уж меца хургдоацаш Iа даккхийтара тоъам хургболаш тайп-тайпара доакъараш Iалашдаьд. Деррига доакъар ферма юххе хьатIаденад, дика дIакъайлла дIаоттадаьд.

Доакъар дукха да аьнна зехьа доадаш, цун кхом бу ферме. ХIара бетта доахана дIахецача доакъара лаьрххIа ведомость оттаю. Цу тIа дIаязду Iаспилгашта, шийараштa, деттача доахана хIара дийнахьа дIахоца доакъар. Масала, рационагIа хIара Iатта дийнахьеи буси 20 килограмм силос, кхо килограмм йол, кхыдола доакъар доагIа. Уж ферме бIаь ба. ХIаьта ведомоста тIа белгалдоаккх, масала, 23 январе бIаь Iатта 2000 килограмм силос, 300 килограмм йол, кхыдола доакъар дIахийцалга. Доакъар дIайийцача бежа Iуша ведомоста тIа кулгаш язду. Цу гIулакхо торо хулийт доакъара нийсса учет лелае, хьайбай продукци яккхарга дIадодар лохде.

Дика тоаьй хьайбаш чулатта помещенеш а. Цхьа кор дац кизгаш тоханза, хийра моттиг йоацаш дика тIакъовлалу еррига наIараш.

Толамца дIадоладаьд ферма коллектива нийслагIча пятилеткa ер тIеххьара шу. Соахка укх хана йоаккхаш хинначул 81 килограмм дукхагIа я хIанз ферме йоаккха шура. Къахьегама овсарле кхы лох ца еш дIахо а иштта дика къахьеге, шеко яц «Северный» совхоза хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка латта деккхараш толамца кхоачашдергхилларах.

М. ХАМАТХАНОВ.

ТХОГА ЯЗДУ

БIаьсти яла дукха ха йисаяц

КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даь Кхайкарал дика кхетаду «Алханчуртский» дулха доахан кхоабача совхоза механизатораша. Коммунистически партеи, Советски паччахьалкхенов юртбоахама продукташ дукхагIа хилийтара еш йолча йоакхоно дог-уйла гIоттадаьд цар. Махулла укх нийслагIча пятилетка тIеххьарча шера планаши тIайийца деккхараши кхоачашдаран дерригача пхе шера план толамца кхоачашъяран чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да юрта боахама техникана ремонт елга. Цу гIулакха деррига низаш оарцагIдаьхад совхоза механизатораша.

Трактораштa тIехьатоссаш йолча техникана ремонт ю совхоза отделенешка. ЦхьоалагIча квартале планагIа ремонт е езарех ахаш совгIа ремонт пь яьннай.

— БIаьстан балха эшаш йола еррига а тIехьаювза техника 15-гIа февраль тIаккхоачаш кийчъе лерхI оаха, — йоах совхоза механика коммуниста Цечоев Башира.

Техникана ремонт еча социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагIа совхоза шоллагIа отделени. Цу отделене механик Арчаков Хьажмурди бригадир Амаханов Мухьмади дика кхеташ, юртбоахама балха йоккха опыт йолаш механизатораш ба.

Техникана ремонт еча, шоай нормаш дика кхоачашъеш, шоай низ а говзал а кхо ца деш, хьинаре къахьегаш ба мастераш - наладчикаш Цечоев Микаил, Арчаков ИбрахIим, аьш, капхьар Султыгов Махьмад.

Трактораштa ремонт ю совхоза центральни мастерске. 1974 шера йиълагIча квартала планагIа ремонт е езаш шийтта трактор яр. Цу деккхарах дика лоархIабир ремонтникаш. Царех эггара хьалха араваьлар, хIанз совхоза доахан кхоабача бригаде болх беш вола, ремонте хиннача новкъосташта дика гIо деш хинна совхоза толашагIа вола механизатор Хамхоев Муса. Муса ший трактора ремонт а яь хIанз комплексни бригаде болх беш ва. Дукхача хана денз техникаца вувзавенна хьавоагIа из. Дийтта шу даьнна вола Муса, КазССР-а Кустанайски областе механизаце школа а яьккха балха эттав «Озерный» яхача совхозе.

1958-ча шера «Алханчуртский» дулха доахан кхоабача совхозе тракториталла дIайийцар Муса. Цу шин боахаме яьр мара кхы белгало яц Мусай балха книжка тIа. Цунах а гуш да Муса аттa моттигаш лехаш лийнна ца хилар.

Совхоза дикагIа вола механизатор вувца аьлча: «Хамхоев Элмарзий Муса дика механизатори, лоалахои, новкъости, дикача дезалий дай ва» — аргда шуга са юртахоша. Мусай пхи бер да. Царех диъ школе деша дагIа. ВоккхагIа вола Мухьмад хIанз бархIлагIча классе ва. Деррига бераша дика деш, дикача оамале да.

Ший бераша мишта деш хьажа а, ханнахьа балха а вахе, цигара нормаш 130—150 процент кхоачашъе а, гонахьарча лоалахоца тарвала а, юрта Совето, профсоюзни организаце дIахьоча гIулакхашта юкъе дакъа лаца а вIаштIехьлоал Мусай. Мусаех дукха а язде йиш я. Уж ба уж, шоай хьаьналча къахьегамца, эзделаца, шоай деккхар кхетадеш хиларца совхоза, района сий доаккхаш бола мугIарера къахьегамхой.

Трактораштa ремонт еча дика дакъа, ловц трактористаша Цечоев ХIарона, Хутиев Дауда, слесара Баркинхоев Юсапа, Байсагуров Даламбика, токаро Хамхоев Абос, сварщика Гогиев Iаббаса. Царех хIаране 120 — 130 процент кхоачашъю шоай балха нормаш.

Ремонтни мастерске заведующи волча коммуниста Мартазанов Мухьмада йоах:

— Тха тракторий моторашта ремонт е езар «Сельхозтехника» МРО я. Цар из гIулакх ханнахьа чакхдоаккхаш хилча тракторашта ремонт яь даьнна хургдар тхо.

1975 шера 1-ча кварталах ремонт е езача 24 трактора йистеяьнна шиъ мара яц. КIезигагIа хилча а хIанзалехьа йистеяьнна йиъ трактор хила езар. МРО моторашта ремонт яь ца ялар бахьан долаш, кхы мел дола балхаш чакхдаьнна доллаше а, араяла йиш йоацаш я тха трактораш. Массайолча организацей деккхар цаI да — бIаьстан балхашта эшаш йола техника ханнахьа кийчъелга. Цудухьа «Сельхозтехника» МРО совхоза заказаш ханнахьа кхоачашде деза.

И. БАРАХОЕВ,
хьехархо.

ДIадаха шу беркате хилар «Шалинский» района № 1 йолча отделене хьажкIаши шекара свеклай лелаеча звеноашта.

Масала, Юсупов Лом-Iаьлас кулгалдеча механизировании звенос ше гIулакх деча 150 гектарах хIаране тIара чуийцар 54,2 центнер фуалъяьха хьажкIаш.

Дог хьесташ да Садулаев ИбрахIима кулгалдеча звенос даьха толамаш а. Соахка 160 гектара тIа силоса лаьрхIа хьажкIаш йийнаяр цо. Агротехника бокъонаша маяххара деррига балхаш хан-ханнахьа чакхдоахаш хьнчаре къахьегар бахьан долаш звено коллектива вIаштIехьдаьлар хIара гектара тIара 230 центнер силоса лаьрхIа хьажкIаш чуэца, планагIа 180 центнер йолча.

Шоай планаши социалистически деккхарaши кхоачашдир отделене свекла лелаераша. 50 гектара тIа мерза овлаш кхедир Энгласова Совхьатен, Музыкаева Маликаси, Энгласова Яхитен кулгалдеча звеноша. Дизаача ахкап цар хьийIа къа зехьа довлар.

Масала, Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча Энгласова Совхьанта звенос ше Iунал даьча 20 гектарах хIаране тIара 581 центнер мерза овлаш чудера, планагIа 200 центнер йолча. ХIара гектара тIара 320—350 центнер шекара свекла чуийцар Музыкаева Маликаси Энгласова Яхитен кулгалдеча звеноша.

Из культура пайдане хилар теркаме а йица, укх бIаьсти 100 гектара тIа шекара свекла дIае лерхI отделене. Хьувкъам кхебара мел эша хIама хIанзе а вIаштIехьдоаккхаш кхашкара балхаш дIадоладаря дика кийчлуш ба свекла лелаераш. Цар дош деннад соахкарчул дукхагIа хIара гектара тIара мерза овлаш чуда.

БIаьстанга чIоагIа кийчлуш ба отделене хьажкIаш лелаераш а. Iуйрийна денз маьркIажа ха хиллалца ший новкъостaца Разуваев Николайца цхьана готаш дIайолаяра эша гIирс кийчбеш тIах аьнна хьувз звеньевой Юсупов Лом-Iаьла. КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкарала гIулаккаца жоп а луш, шоай участка хIара гектара тIара 55 центнерал кIезигагIа йоаца фуалъяьха хьажкIаш чуэцарна Ерригсоюзни социалистически яхье башха дика толамаш даха дош деннад звеноцарча механизатораша.

М. ЭПЕНДИЕВ.

ТОЛАМАШ ДЕБАДЕРГДА

ТОРОНЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦ

Укх денношка Ачхой-Мартановски районни культура ЦIагIа вIашагIкхийтта дIадахача шера балха итогаш еш 1975 шера социалистически деккхараш тIайийцар района юрта боахама къахьегамхоша.

Пятилетка къоастамбеча шера социалистически яхье котало йоаккхаш ялат дукхагIа даккхарах, лоацача ханеи ца дойташи чуэцарца планал совгIа паччахьалкхенга ялат дохкарах Ачхой-Мартановски района КПСС обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа карара кара тела ЦIе байракхи Сийлен грамотеи елар. Уж совгIаташ дIаделар КПСС обкома секретара нов. **М. Ш. Баматгиреева.**

Балха итогех доклад йир КПСС райкома хьалхарча секретара **А. И. Воронкина.**

Дог раьза долаш тIайийцар района къахьегамхоша КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукташ дукхагIа яхара Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лоацаш 1974 шера овсаре къахьийгар района кхаши хьайбаши леладераша. Еррига юрта боахама культураш дика кхейир. Iалама хьалаш соахка ахархошта хала хиннадале а 19935 тонн ялат даьккхар района боахамаша. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача ялат 24,2 центнер, хьажкIаш 34,5 центнер яьккхар. Из цIаккха ца хинна толам ба.

Iалаьмате дика кхейир ахархоша шекара свекла. Хьалхеярал совгIа лоацача хана чуийцар. Къаьстта дика хьокхамаш даьхад «Самашкинский» совхоза къахьегамхоша. Юкъера лаьрхIача укхаза хIара гектара тIара 350 центнер мерза овлаш чудера. ХIаьта цхьацца болча гектарникаша — ворхI бIаь а совгIа центнер яьккхай.

Иштта къахьегарах района паччахьалкхенга планал совгIа 4040 тонн шекара свекла ехкар.

Хьокхаме шу а хинна дIаэттар соахкардар. Ерригача участкашка дика къахьийгар къахьегамхоша тIайийца социалистически деккхараш кхоачашдара.

Къаьстта хьинар айдаь болх баьб баьцадаараш кхедераша. Дакхарех 15 эзар тонн кийчде дезача 17300 тонн баьцадаараш кийчдаьд. Хьайбай боахама доакъара база чIоагIъяьча кхаш леладераша овсаре къахьийгар.

КарагIдаьннача гIулакхаша хьахьокх кхаш хьайбаши леладерашца, механизаторашца, баьцадаараши соми лелабераща кхетама болх дика лелабаьлга.

ДIахо докладчика дийцар района промышленни предприятешта, кхыча организацешта карагIдаьннарех. Цар 1974 шера планал совгIа 230 эзар сома продукци арахийцай.

Уж дика гIулакхаш карагIдувлача хьалха латтача звеньяша, фермаша, цхьаболча къахьегамхоша тешавеш хьахьокх лаьттанцарей хьайбашкарен йоала продукташ кхы а дукхагIа яха торонаш йолга. Уйла тIаяхийта анализ йича хьагучадоал цхьайолча совхозашка, бригадашка ялата хьувкъам дукха эргаш болга. Цудухьа тIехьаюсача участкашта теркам тIабахийта беза. Тахан ахархошта хьалхашка латта эггара хьалха кхоачашде деза деккхар да из.

Докладчика теркам тIабахийта дийцар кхоачашланза дисарех, къахьегам нийса вIаштIехьбаккха безаш хиларах. Органически минеральни удобренеех лерттIа пайда эца безилгах.

Планаши социалистически деккхараши кхоачашдаьдале а хIанз а тIехьадуса дакъа да хьайбай боахам.

Совещане дакъа лоацараш тIахьийхар докладчика пятилетка тIеххьарча шера планаши социалистически деккхараши кхоачашдара.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча Самашкински консервни завода партийни организаце секретара **В. Амхадова** белгалдаьккхар завода коллектива соахка дика гIулакхаш карагIдалар. Дукха тIеххоачашдаьд коллективо тIайийца хиннa деккхараш. Укх шера а иштта овсаре къахьегара никъ лаьца хьабоагIача завода болхлоша укх шера план 25 декабрь тIаккхоачаш кхоачашъе дош деннад.

Района производстве хьалха латтарий совещане дакъа лоацаш хиннараша района берригача къахьегамхошка кхайкарал дир. Цул тIехьагIа 1975 шера социалистически деккхараш тIа а эцаш дIахо а яхь лелаяра Урус - Мартановски района къахьегамхоща договор оттадир.

Г. ГРУЗИН.

Мурмански область. Болх бе йолаялийтай Заполярье хьалххарча Кольски атомни электростанце шоллагIа блок. АЭС мощность 880 эзар киловатта гa кхаьчай. НийслагIча пятилетке Кольски АЭС хьалхара аргIа хьалъярах йола КПСС XXIV-ча съезда Директиваш кхоачашъяьй.

Нагахьа санна станце хьалхара блок хьалъеш пхи шу гаргга ха яьккха яле шоллагIа яр цхьан шереи ах шереи хьалъяьй. ХIаьта керттерча обрудованеца — реактора, парогенераторашта, турбинашта монтаж елга 40 бутт а балалехьа чакхдаьккхад. Цу даькъе доккха гIо даьд хьалхара блок болх бе йолаелча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советои моаршал тIехь письмо дайтачул тIехьагIа къаьстта шерра яьржача социалистически яхьо. ГIишлошъерийн монтажникийн 50 гаргга бригадо нийслагIа пятилетка кхоачашъяьй, хIаьта хIанз 1976 шера чотах болх беш а я.

ГIишлошъераш хьалъе болабеннаб станце шоллагIа аргIа — хIараяр 440 киловатт мощность йола кхы а ши блок. Уж болх бе йолалургья иттлагIча пятилетке.

СУРТА ТIА: хьалхарча энерголока управлене пульт.

С. МАЙСТЕРМАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТIЕХКХОАЧАШЪЕРГЬЯ ПХЕ ШЕРА ПЛАН

НийслагIча пятилетка хьоастамбеча шера кооперативни торговли дIахо дегIайоалаяран материально - технически база чIоагIъяран тIайийца социалистически деккхараш толамца кхоачашдара хьинаре къахьийгар Назрановски райпо коллективо. Масала, районе керда хьалъяьй 6 тика, общественни кхачан 3 предприяти, 1000 тонн коартолаш дIаоттаяь лоаттаергйола моттиг, 20 автомашина лаьрхIа кхоалеяш, кхыйола помещенеш. Иштта реконструкци а еш капитальни ремонт яьй цхьайолча предприятешта, доккхий хувцамаш даьд мах беш латтарий балха хьалаш тоадара. ХIаьта кооперативни торговли тоаяраи цун культура лакхъяраи эша рекламаш хьаярга дIадахийтад дикка ахча.

Коллективана коммунистически кхетам балара дукха хIамаш карагIдаьлар дIадахача шера райпо партийня, профсоюзни, комсомольски организацешта, правленена. Масала, хIара бетта хулар социалистически деккхарий итогаш яра собранеш. Иштта кварталах коллективо баьча балха итогаш а еш моральни материальни совгIаташ луш белгалбоахар яхье хьалхабаьннараш. КПСС ЦК решенеш дIайовзийтац коллективе хан-ханнахьа лекцеш ешаш, докладаш, беседаш еш хиннаб лектораш, пропагандисташ, кулгалхой. ДикагIбарий опыт дIа-хьа йовзийтара балхеш даьд коллективе социалистически деккхараш кхоачашдара новкъостал даьд тIехьабусараштa.

Цудухьа дIадахача шера района къахьегамхошка товараш дохкара план 102,3 процент кхоачашйир кооператораша. Вешта аьлча, дохка лаьрхIа хиннарел 310 эзар сома товараш дукхагIа деккхар цар. Иштта тIеххоачашъяьй пятилетка дIадахача 4 шера паччахьалкхен план а.

Района потребительски общества балха боккхача доархIаме гIулакх да ерригача хозрасчетни объединеней коллективаша шоай социалистически деккхараш кхоачашдар. Масала, нов. Мерецков директор волча «Общепита» объединене 104,3 процент кхоачашдир шера йола товарооборота план, 863 эзар сома маьхa шоаш хьаяь продукци а йохкаш.

100 совгIа саго болх беш я къона кулгалхо коммунист Тумгоев Исмайлий Султан керте латта «Коопунивермага» объединене коллектив. Шера план 103,5 процент кхоачаш а еш 4806 эзар сома дохка дезача 4972 эзар сома маьха промышлени товараш деккхар цо.

Кооперативни торговле болхлошта юкъе йоаржаяьча социалистически яхье хьалхле яьккхар н. н. Вышегурова, Дакаевас, Баркинхоева, Газдиевас, Мальсаговас, Харсиева, Мальсагова, Цицкиевас, Арсельговас, Муталиева, Ужахова, Куркиева, Сагова, Плиевас, Кациева, кхычар кулгалдеча тикай коллективаша.

Халкъа боахама план кхоачашъяра карагIдаьннача цу дикача хIамашта юххе шерача ассортиментах бахача нахага докха дика товараш лоаттадарц, дувзаденна дукха кхоачамбоацараш а да тха коллектива балхаца. «Коопгастронома» хозрасчетни объединене кулгалхойи специалистийи бехках каст-каста йохк стандартни йоаца маьхи булкаш, советски торговле бокъонаш телха а еш. Иштта бахача наха дукхагIа эша товараш доацаш а цар ассортимент кIезига йолаш а моттигаш нийслу общепита предприятешка. Цудухьа продукци дика хилац, ассортимент кIезига я, санитарни бокъонаш телхаю яхаш, жалобаш язъю къахьегамхоша. Уж кхоачамбоацараш дIалаха хIанз низ тIабахийта къахьегаш я тха райпо коллектив.

Назрановски района берригача къахьегамхоша санна боккхача безамца тIайийцар тха кооператораша КПСС Централни Комитето партега, берригача советски нахага пятилетка толамца кхоачашъяра даькъе даь Кхайкарал. Цу Кхайкарала хетаь 8 январе хиннача митинге а иштта профсоюзно - боахама актива собранe а КПСС ЦК декабрьски Пленума социама жон луш пятилетка план укх шера 15 декабре кхоачашъяра керда деккхараш тIайийцар тха кооператораша. Хургйолча КПСС XXV съезда сийна 1975 шера планал совгIа 500 эзар сома товараш дохка лаьрхIад цар. Цунца дувзаденна белгалдаьккхад укх шера план 29 декабре кхоачашъелга, дохкача товарий дикал лакхъелга, кхыдараш.

Соахкарча деккхарел 1300 эзар сома маьхa товараш укх шера дукхагIа дохка дезаш я тха райпо коллектив, вешта аьлча, 110 процентага дIаккхоачаш. ХIаьта уж социалистически деккхараш толамца кхоачашдара еррига коллектив тIаерзаяра мел эшар деш ба тха коммунисташ, комсомольцаш, специалисташ.

Б. АХИЛЬГОВ,
Назрановски райпо правлене председатель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Малхбузен-германски калейдоскоп

«Ейна» городаш

Къилбаседа Рейн — Вестфали яхача малхбузенгермански латтан географически карта тIара 1975 шера «ейна дIаяьлар» ши эзар гаргга городи нах баха моттиги; шиь болх чакхбаккха йоаелар кийчъянна административни реформа. Ховш да, Рурера йоккхий городаш къаьгга белгалде йиш йолаш доазонаш доацаш каст-каста моттигаш нийслуш хилар, хIаьта хоадам боллаш аьлча, цаI шоллагIчунна чуйоагIаш хул уж. Цхьабакъда царна юкъера юкъ хьалъюзаш йолча нах бахача моттигех, тIехьарча ханналца, шоай лоIаме округаш е городаш я аьле оалаш хиннад. Цу тайпарча округий магистраташа духьале еш хиннай юхевдача йоккхача городашта уж юкъеяхийтара. Цудухьа тамаш е йиш йолаш дац йоккхийча централка налогаш дуккха йоккхагIа хилар...

Мадарра аьлча, из реформа бахьан долаш Малхбузен Германе цхьан бийсанна, Гамбурги Мюнхени дIаийкккхача, кхоалагIа йола миллиони город хьахилар. Из яр практически доавонах хьакхийтта дукха ха йола итт совгIа округаш гонахьа яда Кельн яха город.

●

Фуд мегар а мегаш доацар а

Массехк керда законодательни положени лела яьннай ФРГ. Къамаьл а доацаш, Малхбузен Германе политически вахара влияни ергйолча законашца цхьана (ховдам боллаш аьлча, хьалха 21 шу даьлча хилча санна я доацаш, гражданаш 18 шу даьлча кхийнарг лоархIаш хиларах дола закон), масала, кодексан уложенештеи укх тайпара керда хIамаш тIаккхийттад: уголовни бехктокхаме озаргхилара кхерам тIа а тувсаш, дарба дара къайле лорая декхарийла баьб ветеринараш.... Цхьабакъда уголовни кодекса юкъера дIададаьккхад хьалха уголовно бехктокхаме озаш хинна дер дайна лелари сагIа дехнагеи. Малхбузенгермански городашка Iалаьмате дукха нийслуш дар—сагIа дехари цIа доацаш лелари хIанзчул тIехьагIа зуламе хIама да аьнна лархIа йиш йолаш дац, дIахо йодача хана суд ярах кхера безаш бац уж.

●

Астрологии компьютераши

Квалифицированни астрологаяр (вувцаш вар алхха квалифицированни вар ва, хIана аьлча укхаза лаьрххIа йолча школашка Iомабу астрологаш, цар дешара программе я кхыметтел радиоастрономи а) — чIоагIа пайда луш професси я ФРГ. Цхьаь цаI суртаца кийчдаь еженедельник арадалац гороскоп йоацаш. Тайп-тайпарча журналаш тIеи календараш тIеи цхьан хана вIашдухьала оттац гороскопаш, цхьабакъда цунах тамаш еш саг вац. Кхы а сакъердамегIа да цар ираз, оалача тайпара, шоаш хержача тайпара да. Редакцешка йоккхий гонорараш тела астрологашта, хIаьта «Индивидуальни йолча» йоазжаяьча гороскопашта, царна юкъе политикаш а боккхий предпринимателаш а нийслу, кхы а боккхагIа мах тела безаш хул клиенташ. Модана тIеххьара карагIдаьнна доккха хIама — лаьрххIа запрограммированни компьютераша уттаю электронни гороскопаш.

●

«Гепарди», «шодкъеи», «соалори», кхыяраши

«Ди вельт» яхача шпрингеровски газето укх деношка хоза а хеташ хоам бир, малхбузенгермански экономике кризисни хьал этта доллаше а 1975 шера «Малхбузен оборонана» дукхагIа ахча дIахеца лаьрхIад Бонна НАТО кхыча европейски мехкаша из ца лерхIашше а. ДIадохийтаргдолча ахчах доккхагIа дола дакъа бронетанкови бIу кийчбара дIадахийта лаьрхIад. «Леопард» яхача эргаяьккха кийчъяьча моделах йолча 210 танкашца цхьана «Гепард» яхача зенитни установкай йоккхий партеш, «Шоткъа» яха бронетранспортераш, кхы тайпа герз кхоачаргда бундесверага. КIома дош оалараша а нийса белгалду. ФРГ тIема индустрии оборона министерствои бронетанкови техника кердача тайпашта цIераш «тахкара» зоологически словарь кастта кхоача а денна юсаргья.

Н. ПОРТУГАЛОВ,
АПН соб. корр.

Бонн.

Дунен тIа массанахьа дика йовзаш я кулг-кара хьаяь чешски хрустала пхьегIаш. Тамашийна хозача формаех йола вазаш, тайп-тайпарча бесашца лепаш дола пелаш, бокалаш чIоагIа лоархIаш да.

СУРТА ТIА: экспортни продукцега хьожаш йоалл контролер Матулова Яна.

ЧТК—ТАСС сурт.

ХЬАННА ПАЙДАНА Я «АФРИКАНСКИ КУВЕЙТ»

Дукха ха йоацаш переговораш яьй Ангола кхаь къаманкортамукъален боламеи португальски правительстван викалаша. Цига бакъдир из африкански мохк ший мукъагIа бинтара условей хьакхехьа барт вIаштIехьбаккха лаьрхIа шоаш хилар. Переговораш толаме чакхъялара бахьан дар колониальни Iазапах Африка мукъаяккхар духьа лерраIа къовсам лоаттабеча бокъонца долча патриотически низаша шоай гIулакхаш цхьоагIонца леладар. ВIашагIкхетарах беркат даьнна хилар белгалдаьккхар Португале кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Марну Соареша а.

Цхьабакъда Африка къулбехьенера событеш эувш болча политически обозревателаша белгалдоах, Ангола халкъа моастагIаша герз цIаккха а Iодуллаш, деколонизаце процесс юкъагIъяккха гIертилга социйташ ца хилар. Анголэ хьалха хиннача даьйх болча расисташца цхьаьна хьаьръяннача реакце лагера юкъе а яьнна эгара хьалхара чIондарг локкхар ФЛЕК — «Анклава Кабинда мукъаяккхара фронт» оалаш яр а йолаш йола тайп-тайпара сепаратистски группировкаш я. Цун лидера Луи Ранге Франка дукха ха йоацаш къамаьл дир ср шу доладенначэ юкхье вIашагIъеллача ханна йолча правительства Iаьдал Кабиндана тIаоттадара моллагIча формана духьала.

Мехкдаьтта доллача ший моттигаша йовзийта я Кабинда район. Iалаьмате йоккхий я цигара «Iаьржача дошо» запасаш. «Галф ойл оф Кабинда» яхача США концерно хIара шера бIаьш миллионаш доллараш цIена пайдаш доах цу «африкански Кувейтера», итт миллион тоннага кхаччалца мехкдаьтта а доахаш. Алхха дIадахача шера хьалхарча ялх бетта Кабиндо аттазза дуккагIа доход еннай американски компанеца 1973 шера цу юкъа енначул. Геттара дика кхеташ да, из район суверении африкански паччахьалкхен дакъа а хинна дIаоттилга «Галф ойл оф Кабинда» дашта хьаштдолаш гIулакх доацилга — ховш ма дий, прогрессивни африкански режимаша кхыча мехкий монополеех къахетам ца белга. Дукха ха йоацаш «Жен Африк» яхача кIиранэа цкъазза арадувлача туниски газето хоам бир, компанеца гIулакхе болча наха гуччахьа хьакхайкаду, шоаш керттера лерхIар «Кабинда ший лоIаме хулга вIаштIехьдаккхар да» яхаш аьнна. Шоай лоIамера режимаш лархIац цар шоай мехкий Iалама рузкъаш духьале ца еш увадейтачарех мара.

Духьал цу тайпара режим оттае гIерташ да ФЛЕК-и цуна тара йола сепаратистски группировкаши хьалхайоахача «Галф ойл оф Кабиндо» леладер а. Лакхе вийда Франки ФЛЕК-ага гIолла цунна вошал тесса, прогрессивни африкански кепайоазоно «кабиндски Чомбе» ва яхаш духхьал хьакхайкавеш вола Чиуфу яхари хьалхагIа е гIийртаб, цу гIоно дегаш ураоттадаь а болаш, 1974 шера ноябре мятеж хьоав. Чакх ца яьнича путчана керте латтараш къам мукъадаккхара гIулакха ФЛЕК цхьа ший исторически масси йолаш хилар шерра хьа а кхайкадеш хьулабенна баьккаб, континенте шоай авторитет ялари Кабинде бахача африканцашта болча наьха викал а лаьохIа «Фронт» тIаэцилгах Африкански цхьоагIон организаци тешаяри догдоахаш. Цу цхьан ханна мехкдаьтта тIувсаша хьалхадаккхарах ФЛЕК-о шовинистически пропаганда йолаяьй, мехкдаьттах йоагIача доходех пайда эца безараш алхха кабиндцаш ба яхаш хьа а кхайкадеш. «Нагахьа санна мехкдаьттах йоагIа доходаш Анголе бахача ялх миллион болча наха юкъе а ца екъаш, Кабинде вахача 80 эзар сага дIайийкъача, шийх цхьа хIама хов саг хетийта гIерташ санна хьакхайкадир Франка, — анклавах «африкански Кувейт» юлургья вайга, цу тIа а дIадодар тоъал кIезигагIа а доIаш».

Цу тайпара ший лоIаме хулга геттара дика мегаш да американски концернана, «Бекъа а бекъаш, доал де» яха принцип керда яц. Из йолаш яр дунен халкъашта юкъерча империализмо Чомбе керте лаьтта «Катанга марионеточни «паччахьалкхе» хьаллоацаш хиннача хана а океанал дехьарча даьшен кхыча монополешеи дIакъастача Биафра лидерах Одумегву Оджуквах дегаондло еш хиннача хана а. ДегIауха мехкаш марионеткай новкъосталца даим довха а довхаш лела дага хинна хургба монополисташ, цхьабакъда цу тайпара уйлаш кхоачаш хинна а яц, хург а яц.

Анголе, Африка кхыча мехкашка а санна, дика хов харц патриотий демагоге мах, «африканцашка болча наьха хьалторон йоакхо ерий» букъа тIехьашка малаш латт цу цхьан ханна кхета а деш. ФЛЕК-ан цун гIончаштеи духьалдаккха доагIар хIанзле а духьалдаьккхад патриотически низаша. Сепаратистски организаци законагIа яц аьнна хьакхайкаяьй Анголе, хIаьта цун гIулакхаш хьаллаца гIерташ хинна дуккха чиновникаш шоай гIулакхаш тIара дIабаьхаб. Кхаь ангольски къаман - кортамукъален болама викалаша шоаш вIашагIкхийттача хана бухсоцаш оттадаьча документа тIа белгалдаьккхад Кабиндски англава территори шоаш Ангола бIарччен цунах дIакъаста йиш йоацен дакъа лоархIаш хилар. Из сепаратистийн малхбузехьарча цар гадоахарийн планашта цIенхаштта хIама тохар да.

Бакъдар аьлча, сепаратисташ кхы цIаькха а духьала бовлара кхерам хIанз а дIабаккхаиза ба. Из кхета а деш, Анголэ патриоташа тIахьех африкански халкъий цхьоагIонна духьала керда тийша балхаш кийчдеш болча реакцеи империалистически монополейн бIехха гIулакхаш чIоагIагIа зера.

Б. БОРИСОВ.
(АПН).

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 30 ШУ ДИЗАРГА

ВИЦВЕННАВАЦ ЮРТАХОШТА

Фашистски Германи эшаяьчул тIехьагIа 1946 шера Советски Эскарера цIавера Гермаханов Iаьла. ВорхI совгIато сийрда баьккхабар цун накха: орденаш, медалаш. Царна юкъе яр «Красная Звезда» — орден, «За отвагу» — медаль, кхыяраш. Наьхка аьтта огIон тIа къегар гвардейски значок. Улица тIа гIолла из дIаводаш бераша оалаш хозар: «дIахьажалаш цун мел орденаш я».

Цу хана цун къоналца, безаме велавларца гуш дар из ираз долаш хилар. Инвалид веце а ворхIазза атто тIем тIа човнаш хинна, саг йоалаянза вар Iаьла. ТIом чакхбаьннача хана дар из. Цу хана дена дIаяхай 20 шу гаргга ха.

...ХIаьта 1966 шера 9 май коталон ди деэдеш дар. Школаков. Хоза хьежаш бIаьстан малх. ЦIе гаташ тIатайса латт истолаш. МугIарех дIаэтта латт Ачхой-Мартановски района Валерикерча юкъерча школа дешархой. Истолашта уллув ба школа беррига хьехархой. Маьлха зIанараша къегаю пионерий цIе галстукаш, октябрятий значокаш. Дукха ба укхаза пионераши октябряташи. Лоацца аьлча хьагулбеннаб юкъерча школа беррига дешархойи дукха юртахойи.

Истола юхе вагIа школа директор Мачигов Шахид Яхъяевич. Хьал а гIаьтта укхаза хьагулбеннаб школьникаш меттел дукха юрта баха нах, аьнна дIадоладу чо ший лоаща къамаьл. Укх дешаца чакхдсалийт къамаьл Шахид Яхъяевича:

—«Вай укхаза гулденнад фашистски Германел котдаьнна ди деэдара, тIемеи къахьегамеи ветеранашца вIашагIкхетара».

Президиумерча моттигашка хьоашалгIа бийхарашка Iоховшар дех школа директора. Президиуме Iоховш ветеранаш. ТIаккха школе истори хьехача Эльмурзаев Хусайн Магомадовича къамаьл де дош лу нов. Мачигова. Сийлахь-боккхача Даьхен тIема фронташка, къахьегаме советски наха яьккхача коталонех дийцар Хусайн Магомадовича.

Нов. Эльмурзаев къамаьл даь ваьлча дош в дийха цхьан дешархочо эьлар:

«Тхона ловра цхьан тIема доакъашхочо тIема вахарах тхоашта дувцар».

Цун дехар кхоачашдеш хьалгIеттар юкъерча дегIара ха яхха саг. Сона вайзар Гермаханов Iаьла. Хьалха тIом чакхбаьннача хана санна цун наькха тIа къегаш дар тIема совгIаташ. Бакъда, хьалха салтечун коча тIахинна уж хIанз Iаьржача бесарча пиджака тIа дар. Керта гиччигаш кIайденнадар, цхьаццанахьара хобаяла йолаеннаяр юхь, яцар цу хана хинна къонал. Цхьабакъда, цунна вахар дезилга, шийга кхаьчачоа из раьза хилар гуш дар.

Из Гермаханов Iаьла вама дукха совгIаташ да чун, цун кхо бер вай школе дешаш да, Лермонтовский совхозе болх беш ва из, аьнна шорттига шоайла къамаьл долалир хьехархоша.

1938 шера Советски Эскаре гIулакх де вахав со, эскаре даьккхача 7 шерах 4 шу Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа даьккхад оаллаше цхьан секунда соцавелар Iаьла. ТIаккха цхьан пионеро кулг хьалъайдир. Цунна йист хила бокъо лу школа директора, пионера дехар ду:

— «Дувцал тхона фу даьл аьнна елар хьона «Красная Звезда» орден?» Сенна хьежар а хац цкъарчоа тIагIолла аренгахь дIахьежар Iаьла. ТIаккха дешархошта дIабIара а хьежа тайжжа къамаьл долалир цо:

— Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа латаш хиннарий массане а я орденаши медалаши. ХIаьта цу хана нийсденна цхьа хIама дувцаргда аз шоана. Германе лаьтта дар тхо. БIаьсти яла йолаенна ха яр. Цхьа йоккха йоацача хьуна юххе уллар немций юрт. Хьун чура цахаддаш пулеметаши автоматаши еттар тхона фашисташа. Немций гуш бацар. Со цу хана пехоте гIулакх деш вар. Тха рота командира аьлар:

— Связной, сиха командоване распоряжени дIалел «Катюша» даьшка, мичахьа тIалата деза аз бокъонца дIааргда, хоам кхачарга хьежаш хила ала царга. ХIаьта мугIарера Гермаханов разведке ваха кийчле, аьлар рота командира согахьа юха а вийрза.

Дукха ха ялалехьа «Катюша» ювла йолаелар, сецар немецки пулеметаш.

— Волле, гIой фуд а хьежа, 45 минут ялале долаш дар со-гэ хьааргда Iа, — хьанийцар аз рота командира приказ. Немецки сангар йолча хьунагIа дIакхаьчача массехк вийна улла фашисти йохаяь пулеметаши яйра сона. Цу моттига иттех метр мара гаьна боацаш багIача цхьан сомача хена тIехьашка лечкъа багIача немецки салтех бIаргкхийтар са. Дикка хьежача 3 мара уж воацилга хайча Вася, Федя, Петя сиха хьацувла укхаза аьнна цIогIа техар аз. ТIаккха хьалдахийта кулгаш, меттагIа ма хьалаш аьнна кхы а чIоагIагIа цIогIа теха команда елар фашисташта.

Тхо дукха да меттадарий а хац кулгаш хьалдахийтар чар. ДIатехкача фашисташ «Катюша» пхорчаша хIалакбаьбар, юхе виса кхоъ рота командир волча хьавоалавир аз. Из бахьан долаш елар сона «Красная Звезда» яха орден.

Гермаханов Iаьла къамаьл даь ваьлча кхыча ветеранаша а дир къамаьлаш. Дешархой дукхкача хаттараштa жопаш делар цар.

...Массехк шу да Гермаханов Iаьла кхелха. Цхьабакъда ший дикача юртахошта вицлуш вац из. Сийлахь-боккхача Даьхен тIема дакъа лоацаш хиннача цунах доккхал ду цар. МоастагIех Даьхе лораяра ший са ца кходеш майра латаш хинна шоай юртахо цIаккха а дагарваргвац валергхошта.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

ФЕ ХИЛА

Дукха ха йисаяц бIаьсти яла, цунца цхьана юртбоахама къахьегамхой кхашкара балхаш дIадоладала а.

Ховш да, кхашкара бIаьстан балхаш толамца чакхдалар дуккхача даькъе юртбоахама техника хьалахи механизаторий дисциплинахи тийша долга.

Халахете а, дукхача республика колхозашкеи совхозашкеи уж хила дезача тайпара дац.

Духхьал январь бетта трактористащеи юртарча водителашеи 24 аварн яьй, цу юкъе 5 саг вийнав, 15 сага човнаш яьй.

Массехк ди хьалха Наурски районе «Красное знамя» яхача колхоза трактористa М. Топсанова МАЗ-500 яхача автомобила тIатехар ше тIаваьгIа трактор. Аьрдехьа дIачуверзаш нийсса духьал йоагIа транспорт IотIехъялийтанзар цо. Трактора прицепа чу ваьгIача 8 сагах массехк саг наькъ тIа Iоарахкессар, иразa цаI мара лоза ца веш бисар уж.

ЧIоагIа хатар хилар Шелковской районе а. Технически дикача хьале йоацача трактора тIа а хайна урагIенах тIавала венна тракторист Э. Азоматов трактор кIалтIа а яьнна вийра.

Дукха нийслу корта бохабеш дола малар а менна транспорт лелхкараш. Царех хилар Шелковской района «Сельхозтехника» объединене водитель Р. Нудаев. Менна хиларах автомобиль лерттIа лалла ца могаш кIалтIар кхессар цо.

Иштта менна хиларах аварешйир трактористa В. Бакатова, Гудермесски района «Восточный» яхача винсовхоза шофера И. Дасаева.

ДIададхача кIира ерригa а республика наькъашка 32 аварн яьй, 18 саг лозаваьв.

А. ЧЕБУШЕВ.

КАГИРХОЙ IОМАБУ

СССР ДОСААФ-а хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара ший беррига болх тIабербаб къахьегаш хьайоагIа Надтеречни ДОСААФа районни комитета коллектив.

Халкъа боахама эша 650 технически специалист кийчваьв районе, царна юкъе ба I-гIчеи II-гIчеи классий шофераш, мотоциклисташ, иштта тайп-тайпара спорта видех 86 разрядник а кийчваьв, 49 эзар сома маьха лотерея дIахьа доаржадаьд. Района юххьанцарча организацешка чакхйоах нийса топ кхоссара яхьаш, тIема-патриотически темах беседаш ю, лекцеш еш.

Знаменски, Надтеречни, Гвардейски, Мекен-Юрт, Горагорск яхача поселка школашка вIашагIъехкай, тIемен революцеи сийлен уголокаш, «Зарница» яха ловзараш чакхдаьхад. Района ДОСААФ комитето лаьрххIа болх лелабу Советски Эскаре гIулакх де кийчлуча кагирхоща а. Цахаддаш царца занятеш чакхйоах.

Шоай болх партийни, комсомольски, спортивни организацешца бувзам болаш лелабу района ерригача юххьанцарча организацешa. ДОСААФ юххьанцарча организацеех болх къасттa дика лелабу Горагорск яхача поселка, Знаменски, Надтеречни школай, «Знаменский», «Озерный» совхозий, иштта кхыйолча организацешa.

М. ХУМАДОВ.

ЮРТАРА ШКОЛА

НАЬНА МОТТ IОМАБЕ БЕЗА

МагIалбикерча № 6 йолча школе балха вера со гIалгIай мотт хьеха. Аз кхетадора духхьашха хала хургдолга, хIана аьлча гIалгIай мотт Iомабелга дIадоладеш мара дацар школе.

Юххьанца гIалгIай мотт Iомабе дIадолалушше а халонаш нийсъелар: эшаш йола хьоккхама пособеш, кхыметтел эггара хиланза даргдоаца книжкаш а дацар.

Тхоай вIаштIехьдоалача тайпара пособеш оахош хьадир. ХIаьта а вIалла гIалгIай мотт ца Iомабаьча, цу тIа учебникаш а доацаш язде а деша а Iалаьмате хала дар бераштa.

Цхьа бутт ха яьлча СоагIапчен Пседахен уж книжкаш даьхкад аьнна хабар кхаьчар тха школе. МагIалбике книжкаш дохка тикаш йоллаше а бераш цхьаццa-шишша долхаш цигара книжкаш ийде баьлар, е классера ши-кхоъ вахе еррига класса дахьар. Садуаш гIулакх дар из.

Дуккха а аттагIа хургдар республикански книготорго уж книжкаш тха тикашка хьадахкийтадаларе. Ада безаш хургбацар дешархой а, хIаьта хьехархочо а урокаш сатийна дIахьоргьяр.

Дешархой цхьабараш-м хIанз а ба уж книжкаш доацаш. ХIана аьлча 4-ча классе дагIа зIамига бераш гаьна дIадахийта дац нанеи а тешац, хIаьта балхаш деш болча царга а йиш хилац цига баха.

Кхы а цаI да: цхьаболча даьша-ноаноша кхетадац бераш ший къаман мотт, литература хар мел пайданеэ эшаши да, факультете, е педучилище деша отташ гIалгIай метта экзамен дIаяла езилга.

Нохч-ГIалгIайчухь дукха ба цIи хеза писателаш, поэташ. Царех ба Яндиев Джамалдин, Осмиев Хьамзат, Муталиев Хьаж-Бикар, Плиев Махьмад-СаIид, иштта кхыбараш. Бераштa атеистически, интернациональни кхетам луча боккха пайда боал цар кхолламах. Шоай произведенешца цар сомадоах наьха дегаш, дикача хIаманна тIехьа бовла новкъостал ду.

Боккхача маьхе тIехьале я къаьнача писателаша вайна йитар. Хьаэцаргьа я вай «Турпал вахарцара нйс ди» яха Зязиков Бахьаудина повесть Цун керттерча турпала, Даьхен визза воI волча Нальгиев Мандречун сурт-сибат дег чу луж, уйла яйт Даьхенах, турпалах. ХIаьта иштта писатела «Дега гIозале», «Сийрдача новкъа» яхача повесташа а дикача меттаца язъянь хиларца новкъостал ду дешархой мотт шаьрбе. Иштта революци ялалехьа хинна вайнаьха вахари граждански тIоми боазийташ я Боков Ахьмада «Беке къонгаш» яха роман а.

Дешархоша уж произведенеш йийшача цар кхетадергда паччахьа хана лоамарой цкъаккха бокъо йоацаш хала баьхалга, хам бергба вай таханарча иразерча вахара.

Кхы а дукха ба вай гIалгIай литературе кхетам, хьакъал луш бола йоазонхой. Царех ба Ведзижев Ахьмад, Чахкиев СаIид, иштта кхыбараш.

Дешархошта ха деза вайнаьха просветителех гIалгIай литература дегIадоаладеча дакъа лаьцача сийдолча къонгех: Ахриев Мухтарах, Альдиев Султанах, Мурзабеков Османах, иштта дукха кхычарех.

Вайнах курал е йиш йолаш ба 1852 шера А. Н. Толстойс Мисербиев Садойгара эрсий алапашца ши илли дIаяздаь хиларах, хIаьта аштта цо нохчгIалгIай меттах аьннача дешаех а: «Нохч-ГIалгIай мотт эггара хозача, эггара хьал долча меттаех цаI ба, нагахьа санна из кхоачам болаш дика ховш хьо вале».

Дан нанеи декхарийла да шоай къама мотт, литература дезаргдолаш бераштa кхетам бала. Къамаьла моттн литературни моттн цаI бац. Къаьстта лоархIаме да берашка литературни мотт Iомабайтар. Хьанна хов царех шоай хана боккха йоазонхой, поэташ, Iилмахой хулий а.

Б. ДОЛГИЕВ,
МагIалбикерча № 6 йолча школа хьехархо.

Тахани кхоанеи хургда

1 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 18.00. Советски халкъ фашистски Германел котдаьнна 30 шу дизара накъадахар. Болх беш я «Цу деной сий дожаргдац» яха салоIача ден лекторий, «337-гIа стрелкови дивизи Кавказе тIом лоаттабаьча» яха лекци. «Советски Союза гIулакх ду» яха тематически кинош хьоккхар. 19.00. Советски поэзе сайре. 19.00. Халхара зал. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 9.00. Волейболах ловзара яхьаш. 10.00. «Бригантина» яхача клубе «Турпалех - городех» йола беседа. 17.00. «Даьхенах дола иллеш». Духовой оркестра выступлени. 17.30. Юридически консультаци. 19.00. Фашистски Германел советски халкъ котдалара 30 шу дизарга. «Халкъа эстафета турпал» яха кинофестиваль. «Эльбе вIашагIкхетар» яха художественни фильм.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 13.00. «ЭшаргIйоаца а турпала а» яха кинофестиваль. Сийлахь - боккхача Даьхен тIема доакъашхошца вIашагIкхетар. 16.00. Болх беш я «Атеист» яха клуб. «Iилмон дынон саг хьахиларах» яха лекци. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Беш лелаерий клуба занятн.

КИМ цIерагIа клуб. 17.00. Школен дезален бераштa нравственни кхетам балар. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

2 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. 11.00. Болх беш да бераштен кхелетараштен лаьрхIа «Заманхо» яха кинотеатр. 10.00. Iилма-популярни фильмаш хьоккхар. 18.30. Сийлахь - боккхача Даьхен тIема литературни кердадарий обзор. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. «Интер» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.

Химикий культура Дворец. 10.00. Настольни теннисах йола яхьаш. 11.00. Болх беш да «Ручеек» яха кинотеатр. 13.00. Болх беш я шахматистий клуб. 17.00. Ейгача музыка сайре. 18.00. «Тха кIира» яха радиожурнал.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. «Болх беш да «Къона ленинец» яха кинотеатр. 12.00. «Глобус» яха клуб. Фашистски Германел советски халкъ котдаьнна 30 шу дизара хетаяь утренник. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. Филателистий клуба занятн. 11.00. «Денал дола, цIеча седкъий йола» яха берий утренник. 12.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр.

КИМ цIерагIа клуб. 13.00. Турпалах - городах Ленинградах йола беседа. Берий художественни самодеятельноста коллектива концерт. 14.00. Болх беш да «Звездочка» яха берий кинотеатр. Коталон 30 шу дизара накъадахара. «Даьхен бIухошта хетаяь» яха тематически кинош хьоккхар.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 февраль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйранIара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — «Оакхарий хьакъехьа бераштa». 10.00 — Дай-ноаной, шоана. 10.30 — Босбола телевидени. «Художниках дола дувцараш». Серов. «Артистий сурташ». 11.00 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 11.30 — «ДикагIа дола товараш — дукхагIа». 12.00 — Босбола телевидени. РСФСР Паччахьалкхен халкъий коллективай телевизионни фестиваль. 13.30 — «Тха улица». Садовое кольцо. «Самотечни майда — Колхозни майда». 13.45 — Твардовский. Поэмаш. Артиста Золотарева дIаеш «Мураве мохк», «Василий Теркин», «Гаьнара гаьне» яхача поэмаш тIара фрагменташ. 14.15 — «Унахцlено». 14.45 — Кхерам боацаш дIа-юха лелар. Передачана юкъе дакъа лоацаш ва СССР МВД ГАИ управлене начальник милице инарал-майор Лукьянов. 15.15 — Босбола телевидени. Ког-соалозаш фигурни хахкарах йола Европа чемпионат. Спортивни халхараш. Данера передача. 17.15 — Телевизорашка хьожарий хаттарашта жоп лу политически обозревателa Жукова. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.45 — Киножурнал. 18.55—«Нохч-ГIалгIай АССР къахьегама деноош». Передаче дакъа лоацаш ва КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь новкъост Апряткин. 19.45 — «БIаьстан вурийтта белгало» яха телевизионни художественни фильм. 6-гIа серн. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Артлото». 22.25 — Спортивни программа. 23.05 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

13.00 — «4-гIча «В» классера Фикир» яха телевизионни фильм. 13.30 — Сийлахь-йоккхача коталон 30 шу дизар. «Орленок» яха художественни фильм. 14.45 — «ДоттагIал» яха киножурнал. 17.45 «Сибирячка» яха художественни фильм. I-гIа серн. 18.45 — Босбола телевидени. «ВIаргагуш дар — теша хала дар».

2 февраль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa йола IуйранIара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургал бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Босбола телевидени. Ког-соалозаш фигурни хахкарах йола Европа чемпионат. Кхалнах. Ший лоIамах йола программа. Данера передача. 12.00 — Босбола телевидени. «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — ТIема шераш дагалаьца. «Ленинградски симфони» яха художественни фильм. 15.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 15.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 16.00 — Босбола телевидени. «Киноникъбархой клуб». 17.00 — Ког-соалозаш фигурни хахкарах йола Европа чемпионат. Босбола телевидени. Данера передача. 19.25 — Босбола телевидени. «Глинка цIерагIа йола квартет дIалокх» яха фильм-концерт. 19.45 — «БIаьстан вурийтта белгало» яха телевизионни художественни фильм. 7-гIа серн. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Вай адрес Советски Союз да. 22.30 — Босбола телевидени. Бургацаца ловзаш хоккеях йола дунен чемпионат. Финлянде сборни — Советски Союза сборни. 2-гIа тайм. Финляндера трансляци. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.00 — ГIорбальнна хьажкIаш лелаехой бувцаш дола телевидене Черсий. Балкхарой студе «Аргудан а Аргуданцаш а» яха фильм. 15.30 — «Литературни вIашагIкхетар» яха телевизионни фильм. 16.00 — «Сибирячка» яха художественни фильм. 2-гIа серн.

РАДИО

1 февраль

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 7.28—«Сердало» газета обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «Лоаман кхалсага ираз» яха радиоочерк (гIалгIай меттала). 13.20 — Художественни самодеятельноста доакъашхоша иллеш доах (нохчий меттала). 14.00 — «Вай лоалахой болча» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 14.15 — «Кунта-Хьажий мурдий тоаба а цун реакционни чулоацам а» яха «Знание» общества председателa заместителa Саламова къамаьл (нохчий меттала). 14.30 — «Кагирхой творчество» яха литературни передача (эрсий меттала). 14.55 — Ашараш. 15.15 — «Комсомольск — са къонал» яха республикански фестивалера передача (эрсий меттала). 16.00 — Хьехамаши вахари яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — «Цар пятилетка кхоачашъяьй» яха корреспонденце (гIалгIай меттала). 16.30 — «Сийлахь - боккхача Даймехка тIема шерашка Нохч-ГIалгIайчен кхалнахьа къахьегама толамаш» яха Исторически Iилмай кандидата Исаева къамаьл (эрсий меттала). 16.45 — Ашараш.

2 февраль

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.25 — «Це сийгаш» яха пионераштеи дешархоштеи йола передача (гIалгIай меттала). 12.55 — Ашараш. 13.10 — «СалоIа миноташ» яха композици (нохчий меттала). 13.30 — «Атеист» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 13.50 — Советски Эскара бIухой письмойх дола концерт (нохчий меттала). 14.40 — «Дикача гIулакхий мастер» (эрсий меттала). 14.55 — Дагестански композитора Кажлаева творчествах йола передача (эрсий меттала). 15.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 16.00 — «Кердача шера хьалхарча денош а дена толамаш дахар». Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза парткома секретара Гандаева къамаьл.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, нагнагахьа кIезиг-дукха йоачан а йолаш, цхьацайолча моттигашка кIезиг-дукха ша а билла, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура 3—5 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмен морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоалаш, цхьацайолча моттигашка къулба-малхбоалехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 1—6 градус шелал, деношка 1—6 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 647.